

Lara Buzina, Stanka Jamšek,
Maša Mlinarič, Špela Munda,
Zala Rozina, Maša Soršak,
Kaja Železnik

Pridi ob
osmih zvečer.
M.

Zbirka kratkih zgodb

Pridi ob osmih zvečer. M.

Zbirka kratkih zgodb

Avtorice: Lara Buzina, Stanka Jamšek, Maša Mlinarič, Špela Munda, Zala Rozina, Maša Soršak, Kaja Železnik

Predgovor: Roman Rozina

Uredil: Roman Rozina

Oblikovanje: Darjan Bunta

Izdajatelj: Mladinski center Trbovlje, Ulica 1. junija 18, Trbovlje

Elektronski vir: <http://www.mct.si/eknjiga/pridi-ob-osmih-zvecer-m>

Kraj in leto izdaje: Trbovlje, 2017

Cena: publikacija je dostopna brezplačno

Kratke zgodbe so nastale v okviru literarnega tečaja Mladinskega centra Trbovlje pod mentorstvom Romana Rozine.

Koordinator projekta: Nina Jamšek

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=290384896

ISBN 978-961-92799-7-7 (pdf)

Pridi ob osmih zvečer. M.

Zbirka kratkih zgodb

FEBRUAR 2017

Pridite še kdaj

Zbirka kratkih zgodb Pridi zvečer ob osmih. M. je nastala v času delavnic kreativnega pisanja, ki so od jeseni 2016 potekale v Mladinskem centru Trbovlje. Z njihovim izidom in bralnim večerom se smiselno sklepa krog, ki se je v septembru začel z razmišljanji in razpravljanji o divergentnem mišljenju in kreativnem pisanju, se nadaljeval s spoznavanjem značilnosti literarnega pripovedovanja in prek številnih vaj vodil do pisanja pričujočih kratkih zgodb. Dejavno potovanje po poti nastajanja knjige je bilo za večino avtoric prva tovrstna izkušnja.

Objavljene zgodbe so pravzaprav njihova zadnja obvezna vaja: napisati zgodbo, ki jo sproži le z inicialko podpisano vabilo, izposojeno iz zgodbe Rad imam sneg (Roman Rozina: Šumijo besede domače, Modrijan 2011). Razkošje možnosti jih je odpeljalo v zelo različne zgodbe; literarni prostor je pač odprt na vse strani, z ničimer ni zamejen, gibanje v njem ne podlega fizikalnim pravilom stvarnosti. Da kreativnost razumejo kot prostost in odsotnost pravil, so dokazale že s tem, da niti delovnega navodila niso vzele smrtno resno: tako pri nekaterih omenjeno vabilo ne povzroči zgodbenega dogajanja, ampak je le ena izmed sestavin, lahko samo nepomembna čačka na papirju.

Različni družbeni in poklicni položaji, pol stoletja širok razpon njihovih rojstnodnevnik letnic, osebne izkušnje in usode, miselnost in interesi, bralska pričakovanja in ubesedovalne estetike so jih zapeljale na samosvoja literarna prizorišča. Nekateri so ostali v svoji ali možni resničnosti, druge je odneslo v namišljene svetove, kot pripovedovalke so duhovite in resnobne, privlačijo jih fabule in intimna razmišljanja,

uporabljajo pogovorni jezik in iščejo v svetu metafor. Kot bi želele v drobni zbirki ponazoriti neulovljivo raznolikost, ki vsakršno druženje s književnostjo dela tako privlačno.

Namig je duhovit road trip v dobesednem pomenu te žanrske oznake. Pripovedovalko namreč spremljamo na kratki poti po sarajevskih cestah in ob njih, ko se, otovorjena s pokvarjenim kovčkom in svojimi kapricami, skozi vročino, balkansko ležernost in kaotičen prometni režim prebija proti letališču.

Lahkotnost dogajanja se jasno odraža v tekoči govorici, knjižni jezik strpno biva ob pogovornem. Izvirne in že slišane šale, drobci dialogov v bosanskem jeziku, preklinjanje, zapisano v stripovski maniri z nizom grafičnih znakov, pomagajo ustvarjati verodostojno vzdušje. Zgodbi se tu in tam grenko približa kakšna ostalina tamkajšnje krvave vojne, a ji **Maša Soršak** ne pusti vstopiti vanjo, prestopi se in vrne k obešenjaškemu melosu.

Luna je preprosta, topla ljubezenska zgodba, ki jo konča nesporazum, katerega avtorica spretno skriva do konca. Opisi narave in z njo povezane metafore jasno kažejo globoko spoštovanje in očaranost nad njo, luna ne povzroča le bibavice, ampak niha tudi človeška počutja.

Jezik **Stanke Jamšek** je stvaren, včasih pa ga preplavi nostalgična liričnost ali strastno navdušenje nad lepoto, ki jo ponuja narava. Odločila se je za zanimivo strukturo: celotno zgodbo oklepa mogočna luna, v zgodbi pa spremljamo podvojeno spominjanje – zrela ženska se ob listanju prodajnega kataloga spominja davne zaljubljenosti, takratna mladostna zaljubljenka pa si slika podobe iz zgodnjega otroštva. Ali

spomini odrešujejo?

Megleni dnevi so predvsem intimna pripoved o odsotnosti očeta, prvoosebna zgodba s poudarjeno godojevskim motivom čakanja. So zgodba o razočaranju, soočanju in zlasti odraščanju. O moči, da se ranjena oseba pobere, dvigne nad meglo, ki tlači dolino in dušo, se vzpne na sončne vrhove, ki so svetli in topli, ki božajo s srečo.

Lara Buzina tke zgodbo s stvarnim opisovanjem in razkrivanjem tega, kar ji napolnjuje misli in srce. Čustvenost pripovedi še stopnjuje s pojavi megle, dežja, jesenskih barv, ki jih pritegne v zgodbo kot simbole tesnobe, joka, razpoloženja. Njen jezik krasi bogata metaforika, kjer je otrok izposojena igrača in večni rezervni igralec, bolečina in strahovi pa se poosebijo v grozljiv stvor, ki pripovedovalko neubranljivo zapreda v svoje objeme.

Indigo se iz pripovedi o zanemarjeni, nesrečni rejenki, ki na svoj enajsti rojstni dan spozna nenavadno deklico, ki ji obriše solze pomanjkanja, prelevi v pustolovsko zgodbo, fantastično pravljico, kjer obstajajo neznane dimenzije in vzporedni svetovi, v katerih se bijeta dobro in zlo, bitja pa določajo elementi, ki jih je Empedokles že pred poltretjim tisočletjem razglasil za gradnike sveta.

Pripovedovanje **Kaje Železnik** je kljub kronološkimi preskokom jasno, zgodbo je uspela zvezati v trdno celoto, čeprav dogajanje prehaja med tako različnimi stvarmi, kot so spomini s slikovitim opisom nenavadnega otroškega potepa in zaupnimi pogovori med prijateljicama, notranji monologi in spraševanja, poročevalsko natančno opisani dvoboji in predstavljanje fantastičnega sveta, ki lebdi v neki drugi dimenziji.

Eksodus je zgodba o mladi Sirijki, katere mož je poniknil v vojnem metežu. Odloči se, da mora njuni majhni hčeri zagotoviti boljšo priložnost, zato se priključi begunski karavani, ki gre trkat na vrata obljubljene Evrope. V umazanem taborišču, čakajoč pred zadnjo zapornico, se pripovedovalki med nemirnim snom odvrtijo slike žalostne odisejade.

Špela Munda je prepričana, da mora biti literatura angažirana, da mora poskušati izboljšati svet. Zato je resničnim zgodbam beguncev, ki so se in se še dogajajo okoli nas, dodala literarno pripoved, zgodbo o nasilju, jezi, sovraštvu, strahu, negotovosti, nemoči, ponižanju ... A tudi ko človek izgubi vse, ko se znajde v brezizhodnem položaju – tu je avtoričino etično sporočilo nedvoumno –, upanje ostaja.

Vsebinski okvir **Velike uspavanke za malo Petjo** je podoben kot v Meglenih dnevih – mladostnica naj bi spoznala svojega očeta – izpeljava pa je povsem drugačna. Pripovedni tok teče premočrtno, večino časa ostaja na območju zunanjega, vidnega, le redko potone v pripovedovalkino intimo. Kadar jo premišljanje ali asociacije vendarle zapeljejo tja, se po najkrajši poti vrne k snovnemu.

Adui **Zale Rozina** so tekoče pripovedovanje, včasih kar gostobesedno kramljanje, s katerim njena junakinja odganja misli na vznemirljivo srečanje, dobrodušno opazovanje okolice, pospremljeno s številnimi duhovitimi opazkami, kakršna je na primer oddelek z oblačili za otroke, ki so jih zapustili očetje. Takšna pripovedovalska strategija zgodbo nujno pelje v srečen konec, ki ga napove domiselna zaključna besedna igra.

Pod drevesom ima manj izrazito fabulo kot večina drugih zgodb. Ranjena pripovedovalca in staro drevo, ki se že desetletja

bohota na robu bolnišničnega parka, s svojimi monologi tkejo zgodbo o snovanju in razpadanju medsebojnih vezi, o človeških padcih in pobiranjih.

***Maša Mlinarič** je med vsemi avtoricami pisateljsko najbolj izkušena. Fragmentarne delce ji uspe suvereno povezati v zgodbo. Skrbno pazi na izraz, premišljeno izbira besede in glasove, išče drugačnost, ki jo ponujajo nove besede (na primer odovinkam, zadajšnji) – ali igra z njimi (Sva zmenjena? Zamenjana?). Zaveda se, da je kaj je povedano enako pomembno kot kako je povedano, da je prav v tej simbiozi skrito bistvo književnosti, njena čarobna moč.*

Zagonetno vabilo, ki naj bi bilo izhodišče zgodb, se je izkazalo za majavi skupni imenovalec. Povsem pričakovano, drugačen razplet bi bil grdo razočaranje. Pod zbirko sedmih zgodb zato ponavljam malenkostno predrugačeno vabilo: Pridite še kdaj!

Roman Rozina

Pridi ob osmih zvečer. M.

10 Namig

16 Luna

23 Megleni dnevi

34 Indigo

49 Eksodus

55 Velika uspavanka za malo Petjo

64 Pod drevesom

Namig

Sopara julijskega dne butne v vse pore preznojene kože, ko stopim iz avtobusa. Nazadnje sem se z dvonadstropnim peljala ob koncu osnovne šole na izlet v Gardaland. Vzamem kovček iz prtljažnika in se odpravim vprašat k okencu na avtobusni postaji, kako lahko pridem do letališča. Taksija ne vzamem za noben denar, čisto prevečkrat so me že nategnili.

Želodec začne glasno sporočati, da bi lahko pojedla cel pladenj krompiruše, ampak potovalna živčnost ugovarja, naj si najprej uredim nadaljnji prevoz. Pri okencu vprašam, ali pelje kak avtobus do letališča.

»E, pa ne znam. Idite na željezničku i pitajte tamo.«

A jebote, si mislim, kako ne znaš, ako radiš ovdje.

Mogoče je fanta za okencem zmotila moja slovenska srbohrvaščina, vendar ne vprašam še enkrat.

Sebe in kovček z zatikajočim se kolescem od vlečem do petsto metrov oddaljene železniške postaje. Postan cigaretni dim se mi zažre v nosnice, ko grem do edinega okenca, za katerim sem opazila človeško postavo. Za spraskano in popackano plastiko sedi gospa srednjih let z natopiranimi lasmi, dolgimi roza nohti in s cigareto v roki. Medtem ko se mi začno zbujati predsodki o takšni vrsti žensk, me pozdravi z res prijaznim nasmeškom in osladnim glasom. Kot moja ginekologinja. In to ni ravno kompliment.

»Dobar dan,« ji odzdravim. »Ima možda neki autobus ili tramvaj do aerodroma?« vprašam.

»Pa naravno da ima,« zažgoli nazaj. Iz predala vzame zemljevid mesta in na njem označi, kam se moram peljati s

tramvajem in kje prestopim na avtobus. Dobro, da mi je vse napisala, ker sem se čisto izgubila v poplavi imen ulic, postaj in številk tramvajev in avtobusov.

Z vso prijaznostjo, kar sem je tečna in lačna še premogla, se ji zahvalim. Napotim se do gostilnice, ki sem jo opazila malo prej. Pogledujem proti terasi, da bi našla prosto mizo v senci, ko mi z vso silo cukne roko in iz nje iztrga kovček. Obrnem se in očitajoče pogledam na asfalt: kaj za vraga se je sploh zgodilo? Ubogi črno-rdeči prijatelj se je z vso težo in majavimi kolesci zataknil v luknjo sredi pločnika. »Svašta,« zarenčim in se kot žejni izgubljenec proti oazi poženem do senčne gostilniške terase.

Sedem in naročim. Upoštevajoč vročino, ki podžiga ležernost, se hrana kar hitro znajde na mizi. Tečnost in utrujenost izginjata premo sorazmerno s polnostjo želodca. Če bi bila mačka, bi definitivno predla od ugodja, ko po grlu spuščam grižljaje krompiruše, pomešane z jogurtom.

Sita in prilično ne več sitna se odpravim do kioska, kupim karto in jo mahnem do postaje tramvaja. Čakam svojih deset minut, ko se pripelje nekaj podobno razmajanega, kot je pri slovenskih železnicah gomulka. Vstopim, potisnem karto v napravo in si poiščem prost sedež. Previdno pogledujem naokoli, ali niso kje v bližini starejši, ki bi jim morala odstopiti prostor. Moja ignoranca ne dosega temperature zraka v Sahari, ampak v tej vročini se mi res ne ljubi stati. Uživam v vožnji, ko z očmi majhnega otroka požiram mimo bežeče podobe mesta. *Sarajevooooo, gradee mooooj*, si v glavi zapojem refren, ki ga prekine rezki *Shit, moja postaja!*

Izstopim in se razgledujem, ali je to to. Pogledam na zemljevid, ki kaže, da moram po mostu čez cesto do avtobusne

postaje. Vse naokoli je eno samo gradbišče, s katerega beži prah v ozračje in sili v nos, o postaji pa ne duha ne sluha. Ustavim mimoidočega gospoda in ga vprašam za smer. Razloži mi, da se moram vrniti dve postaji in tam prestopiti na avtobus. Znova se čez most vrnem na peron in kot krt gledam, ali je bližajoči se tramvaj pravi. Mimogrede, moja dioptrija in očala niso v sozvočju. Seveda je Murphy poskrbel, da številka tramvaja ni prava, nakar se spomnim še, da bi morala kupiti novo karto.

Ko sem kasneje prijateljem razlagala svojo štorijo, sem se lopnila po glavi, zakaj hudiča sem sploh pomislila, da potrebujem novo vozovnico, ko pa je bila stara še veljavna. Mogoče se mi je lajtnga raztegnila v vsej tisti vročini, hrček pa poginil.

Ko se po stopnicah spet odpravim na most in do kioska na drugi strani, prekolnem sebe in vse, kar je živega. Teža kovčka mi je boleče rezala v bicepse, zato sem ga začela vleči po tleh, polnih kamenja in presušene zemlje. Ne zmenim se za majhen kamenček, ki se je zataknil v desno kolesce in ga zablokiral. Po žepih pobrskam za drobižem. Ven potegnem še neki zmečkan papirček, preštejem kovance in kupim karto. Ponovim zgodbo: stopnice, most, stopnice, peron. Moji pazduhi sta kot Savica spomladi, teče v božjo mater. Na hrbtu imam Plitvička, čez dve uri bom pa kot Tuzla.

Med čakanjem mi radovednost ne da miru in še enkrat potegnem listek iz žepa. *Pridi ob osmih zvečer. M.*

Začudeno pogledam in ga obrnem. *Kis, ta dobr sir; zemlje, žajfa.* Prepoznam svojo pisavo, ampak čigava je tista na drugi strani? Od kje sploh zdaj ta listek?

Končno pripelje tramvaj. Ne trudim se iskati prostega sedeža, želim si le čim prej do avtobusa. Odštejem dve postaji in

izstopim. Stopim do kioska.

»Dobar dan, imam jedno pitanje. Ide tu autobus za aerodrom?«

»Ide, al ne danas.«

»Kako to mislite?«

»Svi su otišli za Srebrenicu, al imate tu puno taksija.«

@()/F\$^#####Đ)==U(#%&%& »\$= ?) !#&% C»()/%=
»/&\$# »(>%&)K(« \$/() »%/&%#»)(/&\$()= !/# »/%\$ »/&/\$\$
»O/(&%/»(&\$)(« « /%)(=% ? »)\$& ?)F(/%&#(/%&(/#&\$)(«
&\$(!&%)#»/\$!&F!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Zjokala bi se.

Malo naprej od postaje, kjer danes ne ustavlja avtobus, vidim vsaj pet taksijev. Ignoriram jih in iz nahrbtnika vzamem zemljevid. Na oko ocenim, da imam do letališča dober kilometer oziroma kakšnih dvajset minut hoje.

Primem kovček in ga jezno vlečem za sabo. Zaslišim, da spušča čuden zvok, zato se obrnem. Na asfaltu opazim dolgo prasko. Pogledam kolesce, katerega obseg se je zmanjšal za četrtno.

»A resno? Zdaj pa še to?« siknem in z isto togoto vlečem naprej.

Obkrožajo me bloki, ki s svojimi poškodovanimi fasadami opominjajo na čas vojne. Odtavam dvajset let nazaj, v prvo leto po premirju, ko sem šla s starši v Dalmacijo. Porušene hiše in rdeči trakovi, ki so opozarjali na mine, so mi zbujali strah in nelagodje.

V resničnost me zbudi džamija na levi strani. Ogromna, snežno bela, z visokim minaretom in bleščečo se kupolo. Od sonca ožgana trava okoli nje me spomni, kako zelo mi je vroče. Zavem se, da sem do zdaj srečala le dva človeka. Saj, kdo pa je

tako nor, da bi sploh pomolil nos v to vročino.

Za sabo še vedno puščam sled in zvok poškodovanega kolesca. Po nekaj sto metrih pridem do razcepa. Levo ali desno? Roke vtaknem v žepe in v desnem spet zatipam pomečkan listek. Potegnem ga ven in še enkrat preberem.

»Kdo, hudiča, je ta M?«

Nekaj sekund še postojim, nato zavijem desno. Cesta se konča z makadamom in zaplatami trave. Trma me žene naprej po kamnih kot romarja, želnega čimprejšnjega srečanja z Marijo. Pogledam kovček, ki je povsem prašen, za kolescem pa za majhen kamnolom zataknjenih kamenčkov in šop trave.

Ne vdam se, hodim dalje, in se še kar sprašujem, kdo je ta M.

In kam naj bi prišla ob osmih? Je bilo sporočilo sploh namenjeno meni?« se pogovarjam s sabo.

Monolog prekine zvonjenje telefona.

»Pa zakaj, hudiča, me sploh kdo kliče, če sem pa povedala, da me ne bo doma?« se vprašam na glas.

Matic! Joj, ne da se mi spet poslušati njegovih pijanskih štorij in koliko zelenega so spustili v pljuča, si mislim in utišam telefon.

Ko ulovim wifi, mu pošljem sporočilo.

Pospravim telefon v žep in nehote iz njega spet privlečem listek. Tokrat ga pogledam tako ostro, kot zmorejo moje na pol slepe oči. Tisti famozni M sploh ni M, ampak le kraca, ker je nekdo poizkusil, ali kemični svinčnik piše. Ampak komu je namenjeno sporočilo in kdo, za vraga, je njegov avtor?

Dvignem glavo in v daljavi opazim bleščanje steklene stavbe. Iz ust mi uide predirljiv *wuhu!*, pograbim za ročaj zvok spuščajočega kovčka in na pol v teku nadaljujem v smeri slepečega bleska.

Sem ljubiteljica Balkana in vsega balkanskega, kar se odraža tudi v zgodbi. Časopis še vedno rada preberem v tiskani izdaji, če pa ga spremlja še skodelica črne kave, je pa to res dober začetek dneva. Tako dober, da se utrne kakšna ideja, vredna obrabe tipk in nekaj kilobajtov prostora na računalniku.

Ideje za pisanje dobim iz zgodb, ki jih piše življenje, z malo dodane domišljije.

Nekega dne, tam daleč v prihodnosti, bi rada napisala zbirko kratkih zgodb in se lotila ustvarjanja svojega Poirota.

Maša Soršak

Luna

Danes je zopet polna luna, gospodarica noči. Romantična, zapeljiva, nepredvidljiva za prebivalce Zemlje. Njeni privlačni sili se podrejajo morja in oceani, iz našega čutnega na dan potegne skrito in prikrito.

Že v otroštvu je postala moja prijateljica in zaupnica, zaradi nje sem prebedela večino noči.

Od tedaj je minilo že kar nekaj desetletij, nespečnost in pogovori z luno so ostali, prav tako pa tudi zavedanje, da je, hote ali nehote, večkrat krojila mojo usodo.

Te nočne ure bodo zopet samo najine. Z dlanjo pobožam prvo stran reklamnega kataloga, počasi obračam list za listom, dokler ne pridem do predzadnje strani. Besede so že obledele, spomini iz preteklosti pa tako silovito oživijo, da bolita duša in telo.

* * *

Vse se je pričelo pred leti, le dva dni pred božičem. Čarobno, pravljичno osvetljeno mesto, božična glasba, kuhanček in kava, smeh in hitenje, prerivanje in nakupovanje daril. Življenje je utripalo v pričakovanju zabave, praznovanj in izpolnitve novoletnih želja.

Uspelo mi je kupiti še zadnje darilo. Utrujena, lačna, obložena z zavitki in vrečkami sem se sesedla v avto. Ko sem čakala pri rdečem semaforju, sem jo zagledala. Luno. Ta večer je bila še posebej razpoložena, skoraj sem jo slišala, kako mi šepeta: »Daj, razveseli se! Kmalu boš imela rojstni dan, pa še

prazniki so. Zagotovo si kaj želiš. Celo leto si trdo delala, kupi si nekaj lepega.«

In sem si, takoj naslednji dan. Pametni telefon, lep in pregrešno drag. Med polnjenjem baterije sem sestavljala seznam prejemnikov sms voščil, ki bodo to leto obogatena s fotografijami domače jelke in jaslic. Vključila sem telefon, ekranček je oživel, nato pa tema. Poskušala sem znova in znova, brala navodila, vse zaman. Vrnila sem se v trgovino, kjer so mi postregli le s pojasnilom, da teh telefonov nimajo na zalogi. Da ga lahko pošljejo na servis, a ga bom dobila nazaj šele po praznikih. Ker sem ga hotela takoj, sem poklicala centralo v Ljubljano. Ko sem že petemu po vrsti razlagala svoj in njihov problem, se mi je nasmehnila sreča.

Naslednji dan sem ob enajstih stala pred receptorjem in zahtevala gospoda Mateja. Začudeno me je gledal in odkimaval z glavo. V roki sem vse močneje stiskala telefon, bes je naraščal, ko sem zaslišala: »Dober dan, gospa. Matej.« Širok nasmeh, topel stisk roke in povabilo, naj grem z njim.

Sedla sva vsak na svojo stran mize in že je iz predala pričaral moj tip telefona v treh različnih barvah. »Nič ne bova hitela. Najprej bova popila kavo, potem pa lahko izbirate med njimi.« Jeza se je razkadila, sprostila sem se, pogovor je stekel. Ugotovila sva, da imava oba rada vodo – v vseh oblikah, hribe in gore, glasbo in sonce. Nekje v zvoniku je odbilo poldne, ko me je pospremil do izhoda. Posloвила sva se kot prava prijateljca.

Zvečer me je presenetil njegov klic in zopet sva se zaklepetala. Klici so postali vsakodnevni, pogovori vedno bolj osebni. Sredi januarja sva se odločila za srečanje, ker sem imela v Ljubljani opravke.

»Presenečenje imam zate,« je rekel, ko mi je odpiral vrata

svojega avtomobila. Zapeljal je proti gorenjski avtocesti. Bil je gluh za moje spraševanje, ugibanje in prošnje, naj mi pove, kam greva. Odkimaval je z glavo in se skrivnostno nasmihal. Ko je zavil z avtoceste, sva se peljala po vaški poti mimo polj in se ustavila v gozdu. Prehodila sva približno sto metrov, ko mi je s svojim šalom prekril oči in me prijel za roko.

Srce mi je bilo kot noro, ko me je vodil počasi in previdno. »Samo še trenutek,« mi je zašepetal in odvezal šal. Zamežikala sem v sončno svetlobo in ostrmela. Stala sva pred skalo, pokrito s snegom, okrašeno z ledenimi svečami in drobnim izviro. Kot otrok se je veselil mojega začudenja, iz torbe je izvlekel dva kozarca in ju napolnil z ledeno vodo. Takrat sem spoznala, da tudi hladna voda ogreje telo.

Mateja je lahko spoznati, ne pa tudi poznati. Včasih zadržan, vedno vljuden, slok, razmršenih las, njegove oči neprestano ocenjujejo sogovornika. Je kot milni mehurček, ves barvit in lep, ko pa se ga želiš dotakniti, se razpoči.

Razdalja nama ni bila ovira, prej izziv, da izvorno nadgrajujeva najin odnos. Konec februarja je odpotoval za nekaj tednov na sejem robotike v Peking. Po desetih dneh sem prejela video posnetek, kako je oblečen v tradicionalna kitajska oblačila z robotom plesal gangnam style.

Želela sem mu vrniti nekaj prijetnega, domačega, morda srno v globokem snegu, zajčka pod vejevjem, zato sem se odpravila v hribe. Drevesa so ječala in pokala pod težo snega, tu in tam je zasijal skromen sončni žarek, nikjer žive duše. Ko sem prisopihala do meni ljube jase, sem v snegu opazila stopinje, široke kot moja razprta dlan in s krempljčki na vrhu. Radovedno sem iskala lastnika odtisov, ko sem opazila rjavkasto črn kupček, iz katerega so se dvigale meglice. S pogledom sem begala od

kupčka do stopinj, ko si mi je posvetilo. S tresočimi rokami sem vklopila kamero na telefonu. Plazila sem se po snegu in snemala: »Na 1100 metrih nadmorske višine sem našla sveže sledi medveda in tale še topel kupček, ki, mimogrede, grozno zaudarja.« Kako zelo bo Matej presenečen!

»O, mati božja,« me je prešinilo, »medved je zagotovo še v bližini.« Iz vsake pore telesa mi je mezal pot, usta so se mi hipoma osušila, telo je odrevenelo. »Daj, misli, misli hitro,« sem si ukazovala. Pogledala sem proti obronku jase, kjer se je delno skrit med drevesi gugal in stokal medved. Zaprla sem oči.

Otrok sem. Oče gazi pred mano, težak nahrbtnik mu kot velikanski metronom niha levo in desno, desno in levo ter odmerja tempo mojim drobnim korakom. Oče je lovec, zato neseva solne kamne za jelenjad in srnjad. »Poglej, koliko živali si išče hrano,« s prstom kaže sledi, ki se razpredajo med drevesi. »A so tudi od volka?« ga vprašam v strahu. »Volk, ris in medved se samo občasno zadržujejo v naših gozdovih. Če srečaš katero od teh živali, je ne izzivaj, ne glej je v oči, ne mahaj z rokami in ne kriči. Obmiruj, počasi se obrni, oddaljuj se od nje in si potihno prepevaj. Živali zelo hitro zaznajo tvoj strah, zato v takem primeru misli na kaj lepega. Še bolje pa je, da se narediš malo noro, ker boš nezanimiv plen.«

Kosmata pošast je še vedno nekaj mencala in godrnjala. Spominska blokada je bila popolna, nisem se spomnila niti ene pesmi. Naredila sem prvi korak, drugega, obstala, poslušala in se počasi oddaljevala.

V kuhinji je prijetno toplo, mama mi spleta kite in na vsako zaveže veliko rdečo pentljo, pogladi belo bluzo, pobere nitko iz modrega krila in mi na glavo povezne pionirsko kapico. »Tako,« mi reče, »sedaj pa le ponovi.«

Vsak nastop sem vedno izpilila do podrobnosti. Vsa suhcena, poširkana in plaha počasi stopam na oder, rahel priklon, glavo navzgor, pogled usmerjen v namišljeno točko. Glasno in jasno s partizani hitim zmagam nasproti, se bojujem, veselim se z njimi, upam, žalujem.

»Čez poljane požgane, tja do bele Ljubljane, naša vojska hiti kot vihar ...« sem zapela, ko sem prišla do gozdne poti. Mrcina je le nekaj metrov višje lomastila, brundala, stokala.

Dom Svobode II, Prešernov kulturni praznik. Na malem odru recitiram Povodnega moža, približno na tretjini sem, ko me nekaj zmoti. V zadnji vrsti zagledam starejša brata, ki se spakujeta in mi kažeta osle. Mukoma se zberem, trudim se ju ne pogledati. Z rokami in nogami si pomagam ohranjati zbranost in pripeljati Urško do trpkega konca. Stoli zaropotajo, občinstvo vstaja, aplavz ne jenja. Ko odhajam z odra, se mi, trota nesramna, režita in ploskata kot nora.

V spomin mi je zarezalo, da so vsi pokojni. Jasna bolečina izgube in strah sta me spodrezala. Sesedla sem se v sneg in jokala. Ko sem se umirila, sta me obkročala le mrak in tišina. Tudi kosmatinca ni bilo več nikjer.

Doma sem posnetek poslala Mateju. Po dobri uri me je poklical, počutil se je krivega, hotel je, naj grem na pregled k zdravniku, tudi na psihologa ni pozabil.

Na spomlad je bila v bližini otvoritev njihove podružnice. Celo večnost sem porabila za garderobo, frizuro, ličenje, zapletlo se je celo pri parfumu, zato sem krepko zamudila. Okrog Mateja so kot jastrebi krožili poslovneži, prijatelji, lobisti. Ves tih in zamišljen me je potegnil za reklamni pano: »Vodstvo podjetja me pošilja za dve leti na Kitajsko. Pojutrišnjem odidem.«

Počutila sem se prevarano, izigrano, vse, kar naju je povezovalo in osrečevalo, je v trenutku izginilo. Pri izhodu me je dohitel, nisem ga hotela poslušati, odrinila sem ga, ko mi je v roko stlačil katalog. Vpil je za mano, naj si ga ogledam.

Pa si ga nisem! Užaljena, razočarana in trmasta sem ga vrgla v predal.

* * *

Danes je zopet polna luna, gospodarica noči.

Z dlanjo pobožam prvo stran reklamnega kataloga, počasi obračam list za listom, dokler ne pridem do predzadnje strani. Besede so že obledele, a saj jih znam na pamet: »Pridi ob osmih zvečer. M.«

Po izobrazbi sem socialna delavka. Zelo rada berem romane, predvsem kvalitetne romane s psihološkim ozadjem. Najbolj me prevzame splet okoliščin in dogodkov pred usodnim trenutkom, ki spremeni življenje, zaznamuje družino, včasih celo družbo.

Že ena sama beseda ima svojo težo, pomen, lahko te osreči, razočara, vrže v obup. S pisanjem spoznavamo sebe in lažje razumemo druge. Želim si, da bi v prihodnosti napisala zares dobro kratko zgodbo, ki bi bralce spodbudila, da razmislijo o vrednotah.

Stanka Jamšek

Megleni dnevi

November 2014

V črnih hlačah, rumenem puloverju in rdečem šalu se zlijem z barvitim jesenskim listjem, ki mi z dreves pada pred noge. V roki nosim skodelico svojega najljubšega čaja. Ustavim se in sedem tja, kjer je največ listja, kjer je največ jesenskih barv. Sončni žarek, ki je prodril megleno plast, mi sije ravno v obraz, a me ne moti. Navadila sem se že inverzije, ki meglo tlači v dolino, višje predele pa boža s sončnimi žarki.

Megla, ki tišči na dolino, pritisne tudi name. Tako močno, da v prsih začutim napake, ki sem jih storila aprila 2006, decembra 2009, junija 2010, maja 2011, februarja 2013 in tako naprej in naprej. Občutim vsako posebej, za vsako od njih plačam svoj dolg – meglen dan.

Megleni dnevi, ne dolgo nazaj moji najljubši. Dnevi za oddih, razmislek in sprostitve. Dnevi, ki so me nenadoma začeli dušiti z občutki krivde, nezadovoljstva, nesamozavesti. Slaba vest in neodločnost mi tako razbijata v prsih, da bi si jih najraje iztrgala iz telesa. A ne gre. Tako kot danes mi velikokrat ne uspe zbežati sami sebi. Misel nate me lovi ne glede na čas, kraj in dan. Misli mi bežijo k tebi, ko jem svojo najljubšo juho, ki jo je pripravila mama, ko na sprehodu razmišljam o barvitosti narave, celo med kontrolno nalogo, ko bi se morala ukvarjati samo s Talesovim izrekom v pravokotnem trikotniku. To so dnevi, ko vsakdanje misli preklaplajo nate, a jim ponavadi zbežim, se jim skrivam v upanju, da me ne bodo našle. Kadar pa se temperatura zraka spusti pod rosišče in dolino objame oblak megle, je najinih igric konec. Ni bežanja in ni skrivalnic. Ni

izhoda.

Razmišljanje prekine brat Anej, misli se v trenutku razbežijo vsaka na svojo stran gozda.

Anej je majhne in suhe postave. Njegovi svetli lasje me spominjajo na lok svetlobe, ki je prodril čez megleno preprogo in mi sveti v oči. Temna polt me spominja na gozdna tla. Ko mu pogledam v oči, pa potujem iz njihove modrine v sinjino nebo. Anej je kot jesen. In jaz obožujem jesen.

Skupaj se zlekneva na kup jesenskega listja in načrtujeva vikend, ki ga bova izkoristila za iskanje kostanja in branje poezije. Mirna glasba, ki jo je brat izbral na mojem telefonu, igra v ozadju in skrbi, da moje misli ne pobegnejo tja, kamor ne smejo. Glasbo kmalu prekinejo vibracije, ki navadno oznanjajo sporočilo. *Kateri dan je danes? Petek. Čudno. S prijatelji sem zmenjena v sredo. Sošolcem sem že poslala naloge, za katere so me prosili. Mami ve, da sva v gozdu. Sanja se mi ne, kdo bi lahko bil. Z bratom pogledava na ekran telefona. Izpiše se neznana številka, pod njo pa sporočilo: »Pridi zvečer ob osmih zvečer. M«.*

M? Miloš? Sploh poznam še koga drugega na M? Razen sosede Mojce, sošolke Mie, babice Minke, bratranca Miha, prijateljice Mance ... Ampak njihove telefonske številke imam shranjene v telefonskem imeniku. Ne vem, kdo je, a vseeno odpišem: »Kam?« Odgovori, naj pridem v Zagorje. Takrat mi postane jasno. On je. Miloš. Takoj ko poznam odgovor, ugasnem telefon, ga skrijem pred bratom in mu na vprašanja o tem, kdo je bil in kam moram priti, odgovorim, da mi je pisala sošolka Maja. Ob osmih naj pridem na njeno rojstnodnevno zabavo. In da ne vem, še dodam, zakaj si je nisem ob začetku šolskega leta, ko smo si izmenjali številke, shranila med stike. Anej verjame, meni

pa se trga srce.

* * *

Miloš je moj oče. Verjetno se sprašujete, zakaj v imeniku nimam shranjene očetove telefonske številke. Tako se je pač zgodilo. Naj povem od začetka.

Moja starša sta ločena, odkar vem zase. Verjetno je od tega minilo že enajst ali dvanajst let. Na ločitev nikoli nisem gledala kot na nekaj groznega, s čimer se ne da živeti, kot na nekaj zelo težkega in tako hudega, da je joj. Celo nasprotno, ločitev staršev je bila v mojem zgodnjem otroštvu najboljša stvar na svetu. Vsak drugi vikend sem šla na izlet k očetu, konec vikenda pa sem preživela pri babici v Zagorju. Za Miklavža, Božička in rojstni dan sem vedno dobila dve darili, eno pri mami in drugo pri očetu. Poletje je bilo zame verjetno bolj naporno od šolskega leta, saj sem šla na morje najprej z mami v Poreč, potem z očetom na Pag, za konec pa še z babico in dedkom na Krk. Iskreno, ločitev mi tja do desetega, enajstega leta ni šla prav nič na živce. Tudi zato, ker sta mi znala starša prekleto dobro skrivati negativne strani, ki pa so me kasneje čustveno zelo izmučile in me verjetno tudi zaznamovale.

Za tem čudovitim obdobjem mojega življenja, ko sem mislila, da so darila najlepša in največja stvar, ki mi jo lahko dajo starši, je prišlo drugačno obdobje – čas sprejemanja odločitev in prezgodnjega odraščanja, ki je bilo precej bolj stresno in naporno, kot iti v samo dveh mesecih kar trikrat na morje. Spoznala sem, da ni vse tako rožnato, kot se je zdelo zadnjih deset let. Da se starša ogromno kregata in da so nasmehi, kadar me oči ob nedeljah kot izposojeno igračo pripelje nazaj k mami,

lažni in zaigrani. Da so telefonski klici, po katerih mi mami reče, da je vse v redu, oči je klical zaradi nekih stvari, ki jih bom razumela, ko odrastem, krivci za njen jok, ki ga zvečer včasih slišim iz sosednje sobe. Njune prepire, mnoga nesoglasja in kupe papirjev s sodnimi tožbami je mami skrbno držala čim dlje od mene. Vsak prepir je vodil v še ostrejše prerekanje, mirno se nista mogla dogovoriti ničesar več, zato sem v igro kot večni rezervni igralec vstopila tudi sama. Kot kup knjig, ki zgrmi s prestare polomljene omare, so odločitve padale na moja pleča. Druga za drugo. Pomenke z mamo in očetom so zamenjali pogovori s socialnimi delavci, šolskimi psihologi in policisti. Zdaj sem sama odločala, pri kom bom za jesenske počitnice, pri kom med božičnimi prazniki in kje čez poletje. Dejstvo, da bom s svojo odločitvijo nekoga prizadela, je predstavljalo največji strah mojega otroštva. Že v prvem razredu, ko me je socialni delavec vprašal, pri kom želim živeti, sem za odgovor, ki bi čim manj užalil očeta, potrebovala dolg premislek.

Pred letom in pol se je zgodilo nekaj, zaradi česar vse to pripovedujem. Bilo je okrog sedmih zvečer, ker sem si morala prostor za ogled svoje najljubše telenovele izboriti v babičini sobi, saj se je mami v dnevni sobi že najmanj tri četrt ure zelo glasno pogovarjala z očetom. Ko sem kot običajno gledala telenovelo in jedla kosmiče, sem zaslišala, da me mami kliče. Zaradi njunega glasnega prepira sem zaskrbljena odšla v dnevno sobo. Sedla sem na sedež, katerega barva me spominja na jesenski javorjev list, in poslušala njene grozljive besede: oče ji je rekel, da ne bo več prihajal pome, ne želi me več videti.

Dolgo sem se borila z njimi, ob meglenih dnevih se še vedno. Zato očetove številke nimam shranjene v telefonskem imeniku, želela sem pozabiti, preboleti. Kako otročje, da sem mislila, kako

bo vse pozabljeno z izbrisom telefonske številke.

* * *

Medtem ko Anej navdušeno sprašuje, kaj bom kupila sošolki Maji za rojstnodnevno darilo, živčno srkam čaj, čeprav je skodelica skoraj prazna. Odgovorim mu, da ne vem, da se bomo s prijatelji odločili skupaj. Rada bi mu povedala resnico, a bojim se ga prizadeti. Želim mu povedati, da ni bila Maja, ampak Miloš. Moj oče. Najin oče, ki ga Anej, kljub svojim desetim letom, ne pozna. Komaj držim jezik za zobmi, resnica sili ven. Molčim, ker vem, da bi v bratčevi glavi sprožila misli, ki jih nihče od nas ni nikoli izrekel na glas. Tudi jaz ne. Niti mami, ki je marsikaj povedala brez olepšav in prirejanja, tudi ko sva bila še mlajša. Želim povedati, ker mu nočem lagati, a ne bi zmogla odgovoriti na njegovo vprašanje, ali je to tisti Miloš, ki je najin oče. Pograbim kup jesenskega listja, tako močno ga stisnem v pest, da me zaskeli v členkih.

Anej mi na poti domov pripoveduje o svojem dnevu, meni pa misli uidejo tja, kamor ne smejo. Ja, točno tja.

Doma se zaprem v svojo sobo, kjer lahko nadaljujem vojno misli in besed, ki jo bijem v glavi. Tema, ki me vabi k sebi vsakič, ko odprem vrata, ni samo navadna tema. Stvor, ki biva pod mojo posteljo, obožuje zabave v temi, zato me vsakič, ko vstopim v sobo, zaprosi za ples. Priznam, stvor je presneto dober snubec. Nikoli ga ne zavrnem. Po tem, ko me privije v objem, se še dolgo vrtiva ob zvokih misli, ki mi jih glasno recitira v uho, čeprav v sobi vlada smrtna tišina. Posloviva se, ko odgrnem zavese in sobo osvetlijo redki sončni žarki.

* * *

Trkanje na vrata, v sobo pridrvi mami. Nasmejana kot vedno se namesti na moji postelji. Vem, da bo sledil dolg in prijeten pogovor o vsakdanjih stvareh. Precej prej kot ponavadi nama zmanjka tem in mami že pogleduje k vratom moje sobe. Ravno prav. Moram ji povedati. Danes mi je pisal oči, začnem. S tresočim glasom nadaljujem, da sem mu odpisala, da pridem v Zagorje. Danes, danes ob osmih. V strahu pred njeno reakcijo mi začne noga samodejno trzati, a mami mi nameni tako ljubeč pogled, kot ga zna samo ona. V njem ni nikakršne jeze, v njem je vse tisto, kar v tem trenutku potrebujem. Medtem ko me tako močno objema, da na prsih čutim njen srčni utrip, se zazrem skozi okno. *Megla. Zunaj in v moji glavi. Zmagovalni žarek sonca, ki mu vedno uspe prodreti še čez tako mogočno plast megle. Zunaj in v mojem objemu.*

Telefon mi že drugič zavibrira v hlačnem žepu. »Sva tokrat čisto zares dogovorjena?« se izpiše na ekranu. Z mami se spogledava, zaradi navdušenja mi uide nasmeh. »Ja, tokrat pa čisto zares,« odgovorim.

* * *

Premetala sem že celo omaro in zamenjala štiri gramofonske plošče, a še vedno ne vem, kaj naj oblečem. Živčno premetavam gore oblačil in končno najdem srajco, ki sem jo iskala. Oblečem svoje najljubše hlače, mami lika mojo najljubšo srajco. Uredim si lase, se nadišavim z maminim parfomom. Kolena se mi tresejo, zato se ob spuščanju po stopnicah, ki vodijo na dvorišče, opiram na ograjo. Že dolgo nisem bila tako živčna.

Mami se mi v avtu nasmiha, ker sem se premočno nadišavila, mene pa kot slap oblivajo tako mešani občutki, da sploh ne vem več, ali sem vesela, zaskrbljena, živčna ali prestrašena.

Megla.

* * *

Po letu in pol se peljem očetu naproti, in cesta, ki vodi v Zagorje, se še nikoli ni zdela daljša. Dolgih petnajst minut, ki me ločujejo do trenutka, ki si ga potihoma želim in o njem razmišljam že poldrugo leto, si krajšam z gledanjem v ogledalo na sovoznikovem senčniku za sonce in popravljanjem vsakega pramena las, ki ni na svojem mestu. *Zakaj se sploh urejam? Leto in pol je že minilo, odkar sva se nazadnje videla. Saj me verjetno sploh ne bo prepoznal.*

Robovi ovinkaste ceste, ki pelje do cilja, so prekriti z barvastim jesenskim listjem. S točno takšnim, na katerem sva ležala z bratom, ko sem prejela sporočilo. V ozadju slišim svojo najljubšo glasbo, Big Foot Mama igrajo Led s severa. Z roko si podložim zdaj že precej lažjo in bistrejšo glavo, skozi avtomobilsko okno opazujem, kako jesensko listje navidezno potuje mimo mene. *Ni ti uspelo, megla. Ne danes. Danes je zmagal tisti žarek sonca.*

* * *

Mami me odloži pri avtobusni postaji v Zagorju, kjer sva z očetom dogovorjena ob osmih. Sedem na klopcu in opazujem avtomobile, ki vsak s svojo zgodbo drivijo mimo. Rdeči, rumeni, zeleni, kot jesensko listje. Sprašujem se, s kakšnim avtom se bo

pripeljal. No, ne vem, če bo sploh prišel z avtom in ali ga sploh ima. Niti tega se ne spomnim, kakšnega je imel takrat, ko sva se za vikende še skupaj vozila k njemu na Štajersko.

Petnajst minut čez osmo na avtobusno postajo zavije rdeč avto, v njem pa moški srednjih let in svetlih las. *Lahko bi bil on.* Srce mi tako močno bije, da se v strahu, da bom izgubila tla pod nogami, raje usedem nazaj na klop. Avto se čez nekaj časa odpelje.

Ura odbije pol devetih, še vedno sama sedim na klopi glavne avtobusne postaje. Vsaki dve minuti pogledam na telefon, če je morda napisal, kje je ali kdaj pride. Nič. Odločim se, da ga grem čakati na kakšno bolj vidno mesto, odpravim se v lokal sredi parka. Nenadoma začne tako močno deževati, da me udarci dežnih kapelj zabolijo. Naročim si svoj najljubši čaj in kavo z mlekom ter koka kolo za očetu – to je pil vedno, kadar sva šla na pijačo. Namestim se tako, da vidim cesto in sprehajalno pot v parku, saj ne vem, od kod bo prišel, a ga ne želim zgrešiti. *Kako iskati, ko ne veš, kaj iščeš?*

Radijski voditelj oznani, da so se kazalci premaknili na deveto. V skrbeh, da se mu je kaj zgodilo, plačam in odidem proti ulici Polje, kjer sva se nekdaj ustavljala vsak vikend, ko me je pripeljal nazaj. Stojim pred vhodnimi vrati babičinega stanovanja. Ne vstopim, le živčno pogledujem naokoli in upam, da bom zagledala očeta. Ob pol desetih še vedno sama sedim na stopnicah pred vhodom v blok, kjer živita dedek in babica.

Lije kot iz škafa. Kot da so se v oblakih leto in pol nabirale dežne kapljice, tako kot so se v meni solze, in da je napočil čas za sprostitvev vsega bremena. Brez dežnika in pokrivala se vračam proti avtobusni postaji. Temno in mrzlo je že, a hodim počasi in si brišem solze, ki mi druga za drugo neustavljivo polzijo po licih.

Že spet sem mu verjela. Kako sem lahko tako neumna? Preklinjam njega, sebe in svojo presneto naivnost, dež in meglo. Želim si kričati, a kot vedno ostanem tiho, s solzami zatrem jezo, ki mi razbija v prsih. Do avtobusne postaje se umirim in pokličem mami.

Super je bilo, odgovorim na mamino vprašanje, pogled pa usmerim skozi okno. Svoje mrzle roke mi položi na lica in verjetno začuti sledi solz. Zapelje na parkirišče. »Ni ga bilo, kajne?« Pokimam. V trenutku, ko me objame, se utrga oblak solza, da ne slišim niti glasne glasbe z radia. Želim si, da bi ne bila tako naivna, da bi ne verjela vsemu, kar reče, da bi spoznala, da se nekatere stvari morda ne bodo nikoli spremenile, čeprav si še tako močno želim, da bi se. Čez mamino ramo se zazrem skozi okno. Trda tema, saj je ura že pol enajstih. Nato zagledam eno samo obcestno svetilko, ki osvetljuje pot. Pomislim na mami.

* * *

Oktober 2016

V športnih hlačah, dolgi rdeči majici in rumeni bundi ugasnem telefon in se odpravim na pot.

Ko se že kar nekaj časa vzpenjam v hrib, si poiščem prostor, s katerega bom imela razgled na dolino. Iz nahrbtnika vzamem termovko, v kateri imam svoj najljubši čaj. Ozrem se predse, nato pa se uležem na travnato površino in zaprem oči.

V preteklih letih se ni kaj dosti spremenilo. Očeta še vedno ni. No, včasih me pokliče in se pogovarjava, včasih pa me besede preveč ranijo, da bi lahko govorila. Mami je še vedno moja najsvetlejša lučka v temi in moj brat še vedno ni spoznal očeta.

Odpodim misli, na poti do vrha nabiram cvetlice in iščem

razglede, s katerih bi lahko posnela fotografijo. Nato pospešim hitrost hoje, vse hitreje in hitreje. Srce mi divje razbija, ko se povzpnem na najvišjo točko na hribu. V dolini vidim meglo. Samo meglo. A na licih čutim sončne žarke, ki mi prijajo bolj kot kadarkoli. Vidim meglo, a je ne čutim.

Sreča.

V prostem času zelo rada berem, poslušam glasbo, se družim s prijatelji, k pisanju pa se zatečem, kadar mi kaj leži na duši. Glede na to, da sem še zelo mlada, stara sem 16 let, nimam velikih ciljev glede pisanja. Dejstvo je, da to rada počnem, kaj bo prinesel čas, bom pa tako ali tako kmalu videla.

Lara Buzina

Indigo

Obožujem trenutek, ko se počasi prebujam iz sna. Ko se zaveš, da se pričinja nov dan, obenem pa si še vedno v svetu sanj in lahko z malo sreče vplivaš nanje. Doživiš lahko neverjetne zgodbe, saj te omejuje le tvoja domišljija.

Sanje so pravzaprav hecna zadeva. Menda sanjamo samo nekaj sekund, čeprav se nam zdi, da sanjamo več ur. To me spominja na Einsteina in teorijo o relativnosti časa. Mogoče bi lahko celo rekli, da je čisto vse relativno. Poznavalci se verjetno ne bi strinjali s tako posplošitvijo, meni pa se sliši v redu. Einstein naj bi tudi rekel, da je edina stalnica v življenju sprememba. Zanimiva antiteza, ki ji pravzaprav verjamem. Naučila sem se, da se pripravlja nekaj velikega, kadar se dolgo nič ne spremeni. Ta drobna misel me je popolnoma prevzela in me s pospešenim utripom prebudila iz sanj.

Počasi sem se usedla na rob postelje, čutila sem, kako mi utrip še vedno narašča. Notranji nemir me spremlja že od nekdaj, zadnjih nekaj let pa ga zasleduje tudi občutek panike. Odločila sem se, da se mu danes ne bom predala, zato sem vstala in se odpravila pod vroč tuš. Sovražim dni, ko se zbudim v takšnem stanju. Danes pa je še moj rojstni dan. Ali ni že to dovolj velika sprememba? Biti še eno leto starejši?

Pravzaprav moji rojstni dnevi nikoli niso bili nekaj posebnega. Rojena sem namreč 1. januarja, ko večina ljudi rajši ostane v postelji in okreva po divji noči, kot da bi bila z mano. Zato sem se že kot mala deklica odločila, da je to dan, ki ga preživim sama s seboj.

* * *

Izjema je bil le moj enajsti rojstni dan. Vsako leto sem si izbrala temo, ki bi mi popestrila ta dan. Takrat sem se odločila za poletni rojstni dan. Zaradi veliko snega in nizke temperature je bilo to vse prej kot lahko izvedljivo, vendar sem si resnično želela nekaj drugačnega. Ker nisem mogla obleči kopalk, sem si na skrivaj sposodila rumeno poletno obleko moje rejniške sestre in jo oblekla čez smučarski kombinezon. Malce je bila dolga, vendar je čudovito zaplapolala vsakič, ko sem se zavrtela. Na igralih v parku, nedaleč od doma, me sploh ni ovirala. Toplo oblečena sem se celo sončila na vrhu plezal.

Seveda poletni rojstni dan ne bi bil popoln brez sladoleda. Večina trgovin je bila zaprtih, zato sem ga dolgo iskala. Vsako leto sem si kupila tudi darilo, za katerega sem celo leto zbirala kovance. Preračunala sem, da si lahko privoščim lučko in še kakšno malenkost. Vesela ugotovitve sem skoraj priplesala v trgovino, kjer pa sem porabila kar dvajset minut za izbiranje. Pri blagajni pa me je prevzel občutek nelagodja, nekaj ni bilo v redu. Preverila sem žepa. Vse prazno, izgubila sem svoj denar.

Stekla sem iz trgovine, poražena padla na kolena in začela jokati. Čeprav je šlo mimo zagotovo vsaj trideset ljudi, se ni nihče ustavil, nihče vprašal, zakaj mala deklica v rumeni obleki joka na robu ceste. Bilo jim je vseeno. Počutila sem se zapuščeno.

Takrat sem na rami začutila dlan. »Ne joči. To ne bo ničesar rešilo,« sem zaslišala tih, nežen glas. Dvignila sem pogled in se zazrla v dekle, ne veliko manjšo od mene, z mehko skodranimi črnimi lasmi in najsvetlejšimi očmi, kar sem jih kadarkoli videla.

»Nič ni narobe, če jočeš, kadar te boli notri. Tako pravi gospa

Tatjana,« sem ji pojasnila.

»Neh,« je zamahnila z roko. »Mogoče se zato bolje počutiš, ne dobiš pa tistega, kar si želiš,« je odvrnila in mi pomagala vstati. »Jaz sem Indigo, za prijateljke Indie. Pa ti?«

Prav tako sem se predstavila in si počistila sneg z obleke. »Danes imam rojstni dan,« sem še dodala.

»Vse najboljše!« je vzkliknila in se na široko nasmehnila.

Zahvalila sem se ji in ji pojasnila, kaj me je užalostilo.

»Počakaj tu,« je naročila in stekla v trgovino. Minuto kasneje je smehljaje prišla nazaj.

»Izvoli. Darilo za rojstni dan,« je dejala in mi ponudila lučko, prav takšno, kakršno sem prej izbrala sama. »Oče mi je dal denar, če bom lačna,« je pojasnila med odpiranjem svoje lučke.

To je bilo najlepše darilo, kar sem jih kadarkoli dobila, in takrat je Indigo postala moja najboljša prijateljica. Bila sem srečna, čeprav mi Petra, moja rejniška sestra, ni nikoli odpustila, da sem ji uničila obleko. In čeprav sem bila doma tepena, je bilo vredno.

* * *

Zadnji rojstni dnevi brez Indigo so bili težki, ampak že samo misel nanjo mi je narisala nasmešek na obraz. Občutek panike je izgubil, ko sem stopila izpod tuša, lahko sem normalno začela svoj dan.

Mogoče pa bi letos za rojstni dan obiskala vse kraje, ki sva jih imeli z Indie najrajši, sem pomislila, ko sem se odpravila po časopis. Začudena sem na pragu pred vhodnimi vrati opazila majhno darilo. V okolici nisem opazila nikogar, zato sem pobrala darilo, vzela časopis in se vrnila v kuhinjo. Časopis in darilo sem

položila na pult in prižgala avtomat za kavo. *Nihče mi ne pošilja daril. Od koga bi le bilo*, sem se spraševala. Zelo lahka, za dlan velika svetlo modra škatlica z vijolično pentljo na vrhu. *Od nekoga, ki pozna mojo najljubšo barvo*, sem se začudila in pazljivo snela pokrovček. V škatlici je bila fotografija lokala, kamor najpogosteje zahajam. Nič mi ni bilo jasno, ko sem fotografijo odložila na pult in si natočila skodelico kave. *Zakaj slika lokala, kaj naj bi to pomenilo*, sem se spraševala in naredila požirek. Ponovno sem prijela fotografijo in si jo natančno ogledala. Razen tega, da je bila posneta v zimskem času, mogoče celo nedavno tega, nisem opazila ničesar. Šele ko sem jo obrnila, sem na hrbtni strani zagledala napis. Prebrala sem si ga na glas: »Pridi ob osmih zvečer. M.« *M? Kateri M*, sem razmišljala in v mislih listala znance, a nisem našla odgovora. Sporočilo je lahko pustil le nekdo, ki me dobro pozna. Ki pozna mojo najljubšo barvo, ve, kam zahajam, ve, kdaj imam rojstni dan. Morda mi ga želi popestriti. *Očitno bo ta rojstni dan v stilu Sherlock Holmesa*, sem se odločila in poskušala odriniti neprijetne občutke v ozadje.

Naslednjih nekaj ur je hitro minilo ob pripravi meni najljubše lazanje in tiramisuja v veganski različici ter gledanju filma *Pogumno srce. Svoboda telesa in svoboda uma*, sem se zamislila, ko sem izbirala večerna oblačila. *Le kaj bi storila sama v situaciji, v kakršni je bil William Wallace? Bi bila dovolj pogumna, bi se držala svojih načel, bi se borila za tisto, v kar verjamem? V kaj pa sploh verjamem*, sem se spraševala. Nisem najbolj uspešna: študija še nisem končala, služba v McDonald'su nima prihodnosti. V prostem času resda šivam, kiparim, izdelujem nakit in namizne igre, grafično oblikujem in še bi lahko naštevala, a večina stvari ostane nedokončanih. Zanima me veliko stvari, imam precej začetnega zagona, vendar mi

notranji nemir prehitro odvzame motivacijo. Nekončani projekti pa so le slaba popotnica novim.

Ob sedmih je potrkalo na vrata. Odpravila sem se proti veži, a še preden sem prišla do vrat, je potrkalo že drugič. »Ja, ja. Sem že tu, samo malo,« sem odklepala vrata. Komaj sem jih dobro odprla, ko me je neznana oseba potisnila v notranjost, vstopila in zaprla vrata za seboj. V šoku mi je uspelo le hlastati za hladnim zrakom, ki ga je oseba v temnem prinesla s seboj.

»Mislila sem, da boš po vseh teh letih bolje poskrbela za svojo varnost,« sem zaslišala nežen glas.

»Indie?« sem previdno vprašala, še vedno polna adrenalina in oprezajoč za predmetom, ki bi ga lahko uporabila za obrambo.

»Si pričakovala koga drugega?« je dejala, snela kapuco in se mi toplo nasmehnila.

»Indie!« sem ponovno vzkliknila in jo močno objela. *Spomnila se je. Po vseh teh letih se je spomnila svojega rojstnega dne*, sem si mislila in jo še močneje stiskala.

»Ej, pusti mi malo zraka,« se je zasmejala. »Poslušaj, nimava veliko časa. Danes nisem prišla za zabavo, temveč ker si v nevarnosti.«

»Kako to misliš?« sem bila presenečena.

»Res nevarni možje te želijo zvabiti v past. Če se ne motim, so ti danes poslali sporočilo ...«

»Mi nisi ti pisala?« sem jo prekinila.

Odkimala je. »Res nimava veliko časa. Mislim, da me niso opazili, če pa so me, ne smeva biti več tukaj, ko bodo ukrepali.«

»Indie, ne razumem. Zakaj bi mi kdo želel kaj hudega in zakaj bi me radi zvabili v past? Saj ni nič takega, kar bi ...« Prekinil me je glasen pok razbitega stekla. »Kaj za vraga!« sem presenečeno vzkliknila, Indigo pa je iz tokov za pasom na hrbtu

potegnila krajša meča in mi enega potisnila v roke. »Skrij se,« je ukazala in stekla proti kuhinji.

»Indie!« sem zaklicala za njo, a je že izginila za steno. Prestrašena sem obstala sredi vhodne veže, ponovno me je preplaval val adrenalina. *Kam naj se skrijem? Ne! Ne morem je pustiti same*, sem se odločila, da bom tvegala in ji priskočila na pomoč. Kolena so se mi šibila, ko sem odracala do kuhinje.

Pričakal me je neverjeten prizor. Indigo se je sredi kuhinje borila s tremi napadalci, oblečenimi v črno, dva pa sta v lužah krvi ležala na tleh. Nasprotniki so s svojimi mačetami zamahovali proti njej, ona pa se jim je kot mačka spretno izmikala in s svojim mečem naglo udarjala nazaj. Napadalec, ki mu je izbila mačeto, me je opazil, ko je s pogledom sledil padajočemu orožju. Brez orožja se je pognal proti meni.

Naredila sem par korakov nazaj in iztegnila meč, ki sem ga prvič v življenju držala v rokah. Preslišal je moje klice, naj se ustavi, in stegnil roke proti meni. Zavedala sem se, da v neposrednem boju nimam možnosti, zato sem se z vso močjo pognala proti njemu. Meč, ki sem ga uporabila kot bodalo, se je zapičil v njegovo telo. Glasno je zarenčal in me z enim samim zamahom zbil na tla. Nagonsko sem ga začela brcati in ga uspela močno zadeti v koleno in stegno, kar ga je nekoliko upočasnilo. Odločil se je, da bo uporabil meč, ki sem ga priročno pustila zabodenega v njegovem telesu. Izvlekel ga je z enim gibom. Po meni in vsenaokrog je brizgnila kri. Presenečen nad količino krvi je za trenutek zastal, nato pa se ponovno pognal proti meni.

Prednost sem izkoristila za ponovno brco v koleno, da se je ob meni sesedel na tla. Polna adrenalina nisem izgubljala časa, skočila sem nanj in mu iz rok iztrgala mačeto. Brez razmišljanja sem zarezala proti njegovemu vratu. Oblilo me je še več krvi,

napadalec pa se je le presenečeno držal za vrat in nemo hlatal za zrakom. Roke so se mi nekontrolirano tresle in v ušesih mi je oglušujoče razbijalo srce.

V kuhinji je še vedno potekal boj. Indigo je razorožila še enega napadalca, drugega pa ravnokar zabolja z mečem, ki je obtičal v njegovem truplu. Rokavice razoroženega napadalca so takrat objeli ognjeni zublji. Z njimi se je lotil Indigo, ki ga je z brcami držala na razdalji. Potem je podobno kot napadalec zamahnila z rokami in ogenj na njegovih rokavicah je počasi začel ugašati. Vedno težje sem dihala, kot bi nekdo iz sobe črpal zrak. Tudi napadalec je začel hlatali za zrakom, Indigo pa je s počasnimi gibi stopila k njemu, ga prijela za obraz in mu z natančnim prijemom zlomila vrat.

Indigo se je pognala proti meni: »Si v redu? Kaj ti je naredil?«

Začutila sem, da je ponovno dovolj zraka, a zaradi pospešenega dihanja se mi je vseeno malo zavrtelo. »Dobro sem,« sem končno izustila, »samo da se umirim.«

Prijela sem kozarec, ki mi ga je prinesla, in naredila požirek vode. »Indie, kaj se je zgodilo?« sem jo vprašala s tresočim glasom.

»Nisva bili dovolj hitri. Očitno so me prej opazili. Če bi te dobili samo ... Rajši ne razmišljam,« je dejala nezbrano in si ogledovala kri na svojih rokah.

»Kri ni moja.« Odložila sem kozarec na pult. »Indie, kaj se dogaja? Kdo so bili napadalci?«

»Ne boš razumela,« je odvrnila in se zazrla proti truplom.

»Po vsem, kar se je zgodilo, mi dolguješ pojasnilo!« sem jo srepro pogledala.

»Prav, čeprav ti marsikaj ne bo takoj jasno, razumela pa boš,

ko prideva na drugo stran,« se je zazrla vame. »To ni tvoj svet in to življenje ni tisto, ki bi ga morala imeti. Pravzaprav naš svet ni drug, le v drugi dimenziji je. Ti si poslednji otrok Izgubljenih, pomembne plemiške družine, in čas je, da se vrneš na svoje zakonito mesto.«

»Otrok Izgubljenih? Druga dimenzija? Se sploh slišiš, kaj govoriš, se ti je čisto zmešalo?«

Nemirno se je prestopila in prekrizala roke. »Tole ne bo šlo tako hitro, kot sem upala,« se je zamislila.

»Del plemiške družine? Upam, da se ne posmehuješ otroškim sanjam uboge sirote.«

Indigo me je presenečeno pogledala in zmajala z glavo. »Kot sem rekla, si poslednji otrok Izgubljenih, in to je dovolj, da ljudem povrne upanje.«

»Ne razumem.«

Indigo je zavzdihnila. »Legenda pravi, da bodo vse družine ponovno složne, ko bodo elementi vrnjeni upravičenim. Ti si manjkajoči člen, za katerega niso vedeli, da obstaja varno skrit na drugem svetu. Zaradi tebe bo znova vzkliko upanje, da se plemiške družine združijo in s prestola vržejo Ognjenega vladarja.

Vsi so mislili, da je Ognjeni vladar pobil vso tvojo družino. Zato so ljudje izgubili upanje in Ognjeni se je zasedel na prestolu. Ljudstvo in tudi Ognjeni pa ne vedo, da je Vetrovna hči le nekaj ur pred svojim zadnjim dihom v Srebrnem templju povila deklenco in jo pustila v varstvu menihov. Zaradi bližajoče se vojske Ognjenega so menihi storili edino, kar so lahko: deklenco so v spremstvu enega izmed bratov skozi portal poslali v drugo dimenzijo. Zato si tukaj. A Ognjenemu je očitno to prišlo na uho, zaradi česar tukaj nisi več varna. Bolje bo, ko te bo

zaščitil celotni Vrhovni svet in ko se enkrat za vselej znebimo Ognjenega.«

Pred dvajsetimi leti bi takoj verjela tej zgodbi, sem pomislila.
»Kaj so ti elementi, ki jih omenjaš? In kakšna je povezava s tistim, kar se je zgodilo prej?«

»Naše ljudstvo živi po dveh ne nasprotujočih si sistemih. Po prvem je ljudstvo razdeljeno med štiri družine. Vsaka izmed njih ima svojo plemiško družino, ki ji vlada. Celotnemu ljudstvu pa vlada Vrhovni svet, v katerem so predstavniki teh družin. Zadnjih nekaj let je imel le tri člane, kar pa niti ni bilo pomembno, saj je oblast prevzel Ognjeni vladar. Drugi sistem je duhovni, kjer je ljudstvo razdeljeno po elementih. Večina ljudi že v mladosti občuti večjo pripadnost zraku, ognju, vodi, zemlji ali duhu, torej enemu elementu. Sistem je zelo odprt in povezan. Nobena izmed družin nima monopola nad posameznim elementom. Ognjeni pa si želi podrediti tudi vse elemente.

Nekateri lahko do določene mere z elementi tudi fizično upravljamo, kot si videla danes. Tila nesrečneži,« je pokazala na trupla, »so uporabniki ognja, kot se za vojake Ognjenega vladarja spodobi. Sama pripadam Vetrovnim, saj je moj element zrak. Naslavljajo me celo z nazivom Vetrovni varuh,« je ponosno zaključila.

Nisem razumela, kakšna posebna čast je takšen naziv, slišala pa sem, da je enako oznako uporabila tudi za mojo domnevno mamo. »Vetrovna? Tako kot moja mama?« sem le stežka izgovorila zadnjo besedo.

Indigo je ponovno pokimala. »Ravno zaradi tega poznam tvojo zgodbo, zato so me Bratje poslali za teboj.«

»To pomeni, da tudi jaz pripadam elementu vetra?« sem jo skoraj preveč upajoče vprašala.

»Zraka,« me je popravila in pri tem privzdignila obrv. »Ni nujno, saj pripadnost elementu ni dedna. Vedeli bova, ko prestopiva na drugo stran, tam so elementi čistejši. Čim prej greva, bolje bo,« me je prijela za roko.

Njena odločnost me je vrnila na realna tla. »Indie, ne vem, kaj naj si mislim, vem pa, da ne grem nikamor,« sem strgala roko iz njenega prijema.

»Prosim, imej odprte misli. Verjamem, da se sliši noro, ampak drugače ne znam razložiti. Nekoč si mi zaupala, zakaj mi ne bi tudi tokrat?« je vprašala, jasno iščoč čustveno navezanost. In jo je tudi našla.

»Ker si izginila za skoraj celo desetletje!« sem se nenadno zadrla. »Zapustila si me, ko sem te najbolj potrebovala! Ti nisem čisto nič pomenila?«. Histeričnost in užaljenost sta presenetil še mene. Očitno nikoli nisem zares prebolela njenega odhoda, a zdaj ni bil najbolj primeren trenutek za razčiščevanje preteklosti. »Kako naj vem, ali si še ista oseba, da se ti ni vmes čisto zmešalo?«

Indigo je stopila korak bližje, mi umaknila pramen las z obraza in se zazrla vame. »Še vedno sem ista oseba in nikoli te nisem zares zapustila. Kar je bilo ...« je pustila stavek nedokončan. Spustila je pogled in čez čas nadaljevala: »Preteklosti ne morem spremeniti. Na ta svet so me poslali, da bom tvoja varuhinja, da te branim pred Ognjenim in te, ko bo čas, pripeljem domov.«

»Torej je bilo vse laž? Najino prijateljstvo, kako sva se spoznali?« sem prizadeto vprašala in komaj zadrževala solze.

Indigo je dvignila pogled in, kot da je pričakovala to vprašanje, mirno rekla: »Biti Varuh je največja čast, ki si jo lahko zamislim. V tem sem zelo dobra, mogoče celo najboljša. Tak

način življenja sem si izbrala, ker sem si to res želela. In še vedno si. To je moj smisel, to sem jaz. V življenju se nisem odrekla prijateljstvu in ljubezni, a ljubljena oseba je zelo velika ranljivost, ki jo lahko uporabijo proti tebi. Zato izkazovanje čustev ne pride v poštev. In to se ne bo spremenilo.«

Solze so me dokončno premagale. Pojasnilo je porodilo le še kup novih vprašanj. *Je pričakovala, da mi bo morala nekoč pojasniti svoje izginotje? Je v vsem tem času mislila name? Sem jaz njena ljubljena oseba? Če je njena odločitev res dokončna, kaj to pomeni zame? Za najino prihodnost? Kakšna je po vsem tem sploh moja prihodnost?* Od vseh vprašanj se mi je začelo vrteti v glavi. Želela sem si obrisati solze z obraza, a sem opazila, da imam še vedno krvave roke. »Potrebujem malce odmora,« sem dejala s tresočim glasom in se odpravila proti kopalnici. Indigo je stopila korak za menoj, a sem jo hitro ustavila: »Na samem.«

Prva stvar, ki prodre do tebe, je vonj. Sprva vonj po kovini, takoj za tem po sladkobi in grenkobi. Tega ne pokažejo v filmih. Kako se kri prilepi na vsako stvar. Na tla. Na brisačo. Na tvoje roke. Na tvoje lase. Do sedaj je niti nisem opazila, ampak bila je tam. Debel sloj rdečine, ki se je lepila na vse, česar sem se dotaknila. *Kako se profesionalci soočijo s tem?* sem se spraševala, ko sem jo drgnila s svojih rok. Moje misli so bile popolnoma nezbrane in počutila sem se otopelo. Izgubila sem občutek za čas, razmišljala sem lahko samo še o banalnih stvareh. *Bi bil vonj drugačen, če bi bila od koga drugega? Jo vsak vonja drugače? Morda pa je drugačen le vonj kopalnice ali pa je to zaradi mila, ki sem ga uporabila?*

* * *

»Res je,« sem v glavi zaslišala glas, ki je na plan priklical spomin na enega zadnjih pogovorov z Indigo, preden je izginila iz mojega življenja.

»Kaj je res?«

»Kri ljudem res smrdi drugače,« je z nogami še naprej pljuskala po vodi.

»Ljudem smrdi drugače kot pa?« sem jo zmedeno vprašala.

»Kot pa recimo živalim,« je odlomila košček lesa s pomola, kjer sva sedeli, in ga zalučala v vodo.

»In kako ti to veš?« sem jo vprašala. Indigo je spustila pogled in začela s prsti plesti nevidne zanke. Imela je res lepe prste. Bili so tanki in dolgi ter popolno oblikovani. Njena koža je bila mehka, a njen prijem vedno čvrst in samozavesten. Za razliko od mene si ni nikoli grizla nohtov, a so bili kljub temu vedno nekoliko grobi. Lak je bil ob robovih načet in razslojen, ker je veliko delala z golimi rokami. Le malo prej mi je podarila leseno hišico za ptice v obliki tropskega bungalova, ki jo je naredila sama. Bilo je res prijazno darilo, saj sva večkrat govorili, da morava obiskati kak tropski otok. Takšnega s kokosovimi palmami, peščenimi plažami, kristalno jasnim pol zelenim in pol modrim morjem ter malimi bungalovi. Imeli bi tudi vrtiček z majhno leseno ograjo, ki bi najine slastne pridelke varovala pred živalmi. V okolici bi nabirali sadje. Nihče ne bi trpel, živali bi živele v miru in midve bi bile skupaj. No, ne skupaj skupaj. Punce je ne zanimajo, kar sem videla na lastne oči. Saj ne, da zanimajo mene. No, nisem še bila s punco, zato ne morem trditi, da mi ne bi bilo všeč. Do takrat pač še nisem razmišljala o tem.

»Ker jo jedo,« me je ustrašila s svojim glasom.

»Kdo?« sem vprašala in v mislih zaman poskušala sestaviti pogovor, ki sva ga imeli, preden sem odtavala z mislimi.

»Živali. No, vsaj nekatere. Ko grizejo meso, zraven jejo tudi kri. Če jim ne bi bila dobra, bi bile vegetarijanci. Kot so sloni, na primer.«

»In jaz,« sem dodala. *Potrebovali bova nekaj slonov za na otok.*

»Ja, kot sloni in ti,« se je nasmehnila. Vedela je, da mi je všeč njen nasmeh, zaradi česar je zardela vedno, kadar se je nasmehnila. Bilo je tako nedolžno in ljubko. Oboževala sem njen nasmeh.

»Vseeno pa ubijajo,« sem dodala po trenutku tišine. Spomnila sem se na dokumentarec o ubijalskih slonih, ki sem ga gledala pred nedavnim. *Nič slonov za na otok*, sem si premislila.

»Res je. Tudi sloni ubijajo,« se je strinjala in trenutek za tem dodala: »in jaz.«

»Sloni te lahko poteptajo, ti pa ne teptaš ljudi,« sem iskala njen pogled.

»Tega res ne počnem,« se je za trenutek nasmehnila, a se hitro zresnila in me pogledala z neverjetno žalostnimi, globokimi očmi. »Pa vseeno umrejo zaradi mene.«

Vedno sem se spraševala, če misli resno, kadar reče kaj takšnega. Prepričana sem bila, da ni morilka, ampak njene oči so govorile drugače. Imela je čudovite srebrne oči, v katerih si lahko videl odsev celega sveta. Ne kot odsev ogledala, temveč časa, kot da bi se preteklost, sedanost in prihodnost skoncentrirale v teh majhnih oknih v njeno dušo. Začarala te je lahko z enim samim pogledom, kot da je čas zamrznil in so vsi naokoli izginili. Ostal je le občutek miru in razumevanja. Ko je bila žalostna, pa je iz njenih oči izginilo vse življenje. Poglobile so se ji in potemnile, v njih si lahko videl težo sveta in občutek prostega pada. *Ampak kako jih ubije? Je mogoče najstniška*

nindža, skrivni agent ali pa vohun? Koga je že ubila? Mogoče koga znanega ali pa nedolžnega? Je bil kdo, ki sem ga poznala? Bo ubila tudi mene, sem se spraševala.

Kot da bi vedela, kaj razmišljam, je zagrabila moje roke in jih stisnila k sebi. »Tebe ne bi nikoli ubila. Varovala te bom in dala svoje življenje, če bo treba, obljubim,« je resno dejala.

* * *

Besede, ki vse do danes niso našle pravega pomena. Je to res mogoče? Komu verjeti? Kaj vse verjeti? Naj pozabim vse, kar sem doumela kot resnično, in brez dokaza, samo na podlagi besed, sprejem nov svet? Ali res obstaja popolnoma drug svet, kamor spadam tudi sama, sem se spraševala.

»Včasih moraš preprosto zaupati srcu, ne besedam,« je nežno dejala in vstopila v kopalnico. Kot že velikokrat je odgovorila na moja neizrečena vprašanja. *Mogoče pa mi lahko bere misli*, sem na hitro pomislila, preden je nadaljevala. »Pridi. Pusti vse. To ni več tvoj svet. Zakaj bi ostala?« mi je podala roko. Obrnila sem se in se zazrla v njene srebrne oči.

Po dolgih letih brez odgovorov se je slika začela jasni. *Da, tam zunaj je svet, kamor spadam. Moj svet, moji ljudje, moja družina in moja prihodnost.* Prvič, odkar me je Indigo zapustila, sem občutila, da moj notranji nemir pojema. Srce mi je jasno odgovorilo – le kdo ne bi zaupal tem očem? Takrat sem se odločila. Ne glede na to, kaj je res in kaj ne, kakšna bo moja prihodnost, je čas, da se opogumim in poiščem svojega notranjega Williama. Sprejela sem njeno roko in ji pogumno sledila v neznanu.

Kdo sem? V realnem svetu me označuje veliko nalepk na različnih področjih: sem ekonomistka, menedžerka socialnih dejavnosti, magistra vseživljenjskega izobraževanja, doktorica socialne gerontologije – v nastajanju, predsednica društva, tajnica zveze, tudi partnerica, sestra, hči, vnukinja, prijateljica in ne nazadnje tudi znanka – tista z modrimi lasmi. V namišljenem svetu pa sem nihče, kdorkoli in vsakdo, kar je ravno to, kar si želim biti.

Kaja Železnik

Eksodus

Glasi pok me je prebudil v trenutku. Oči, polne prahu in umazanije, so se počasi privajale na polmrak. Pekoča bolečina v grlu me je nasilno opozarjala na dneve trajajočo žejo, ko sem bila neizmerno hvaležna za vsak požirek vode. Se ga za kratko razveselila, če sploh še zmorem to čustvo v krvavo kruti realnosti, ki me lomi kot pretežko breme.

Zajela me je panika, oči so zbegano pogledovale za vzrokom zvoka, ki me je brutalno predramil. Nič. Le peščica ljudi v šotoru je natihoma šepetala in se med seboj nekaj dogovarjala. Razdražena sem, razžira me mesece trajajoč strah, kam se bo zaril izstreljeni naboj, kje bo razneslo ročno bombo, kdaj bo udarilo naslednjo brezpilotno letalo. Prekleta vojna!

Ob meni je mirno ležalo dekletce in se stiskalo k meni. Objela sem jo, pokrila z umazano in raztrgano odejo, ki sem jo našla na tleh tabora, in jo privila še tesneje k sebi - mojo Sandro.

Ko sem jo gledala, kako mirno spi, me je ponovno začel premagovati spanec. Utrujeno telo je bilo takoj pripravljeno sodelovati, um pa se je upiral. Kot na velikem platnu kinematografa sem gledala v zaporedje ujete slike zadnjega meseca. Um kot filmski tehnik je izbiral kadre v spominu.

Damask, moj dom že celo življenje. Spomin je tako živ, kot bi včeraj stali na glavnem trgu, polni zanosa, upanja, poguma. Kot cvet v zgodnjem poletju se je razraščala želja po spremembah, boljšem življenju in svobodi. A kakšna ironija. Cvet se je zaprl, ovenel in odpadel. Tako kot revolucija, ki pravzaprav to nikoli ni bila.

Moje mesto je postalo kup neprepoznavnih ruševin, ki so

samevale na zemlji, razriti od tankov in bomb, zemlji, polni trupel, praznih nabojev in krvi. Kamorkoli si se ozrl, so ljudje bežali, kričali, se borili za preživetje. Strah v očeh, kri na obrazih, razmesarjeni udi, ožgano meso, kriki. Jok nemočnih staršev, ki v naročju sem ter tja prenašajo mrtve otroke in prazno upajo, da jih bo to oživel, v nebo obrnjeni obrazi, ki iščejo uteho pri vsemogočnem. Vsemogočnem, ki je dopustil morijo. Obup ob pomanjkanju hrane in vode, ko smo se kot divjaki borili za vsak grižljaj, za vsak požirek. Včasih prijatelji, danes sovražniki.

»Ne zmorem več, dovolj je tega sranja, nekaj bo treba storiti,« sem tiho razmišljala. »Tarek ... Že tri mesece nobenega glasu o njem. Ob vsem dogajanju se je njegov duh začel počasi odmikati iz moje zavesti. Vedno težje je čakati nanj,« sem se pogovarjala s sabo. »Odkar se je šel borit na opozicijsko stran, ne vem, kaj se dogaja z njim. Zakaj, hudiča, mi ne piše? O, bog, se je zgodilo najhujše ... je mrtev? Leži sam, zapuščen v kakšnem jarku, prekrit z zemljo in pepelom, pozabljen od sveta? Ne, ne, ne! Moram verjeti! Živ je ... mogoče je ranjen, ampak živ. Tako je, mora biti tako, vse je v redu.«

Najino hčer moram zavarovati, ji omogočiti boljše življenje in prihodnost. Tega pa v Siriji že dolgo ni več. Tu ostaja le smrt, smrt na vsakem koraku.

Že tako sem predolgo odlašala, ker sem upala na Tarekovo vrnitev. »Ne bom izgubila še hčere!« je bil jasen razum, srce pa je ihtelo ob misli, da bi zapustilo vse, kar pozna. »Ljubezen moja ... Kako si želim, da bi se lahko skupaj odpravili na pot. Zdaj moram sama najti moč in pogum, da Sandri omogočim dostojnejše življenje. Zmogla bom!« sem ponavljala in upala, da bi me preprosta mantra navdala s prepotrebnim pogumom, medtem ko me je dušil jok.

Sandra se je začela premikati v mojem trdnem objemu, kot bi se mi hotela izviti. To me je iz misli preteklosti vrnilo v realnost tega trenutka. Film je bil za kratek čas na pavzi. Zavedla sem se, da jo premočno objemam, popustila sem stisk in jo pobožala po licu. V sanjah se je nalahno nasmehnila, v mojem mentalnem kinu pa se je ponovno sprožila tipka predvajaj.

Šli smo ob dveh zjutraj, takrat je napočilo zatišje. Pridružila se nama je tudi Amira, najboljša prijateljica. Dolgo sem jo pregovarjala, da sem jo prepričala v odhod. Nisem je mogla pustiti v primežu vojne, počasi hirajočo zaradi izgube sina in moža. Shujšana, blede, z velikimi očmi, vedno uprtimi nekam v daljavo, je postala senca sama sebe. Pridružila se je še mlada družina s tremi otroki, ki je nisem poznala.

Cilj – turška meja. Pot pred nami je bila dolga, zavedali smo se nevarnosti, ki jih je prinašala. A ni bilo druge možnosti, morali smo tvegati. Vozili smo se večinoma ponoči, čez dan smo se skrivali in počivali v ruševinah, ki smo jih našli na poti. Doma sva pustili vse svoje imetje, v star nahrbtnik sva natlačili le najnujnejše. Ves najin svet je napolnil komaj eno ubogo torbo. V osebno torbico sem pospravila še pištolo, ki mi jo je Tarek pustil za primer nevarnosti. Kakšna ironija, sem pomislila. Pištola, za katero sem upala, da mi je ne bo treba nikoli uporabiti in ki sem se je neizmerno bala, naj bi mi dala občutek varnosti. Mentalna iluzija varnosti.

Telo mi je spreletel leden mraz, zatrepetala sem, ker je besedna zveza priklicala prizore, ki so razblinili utvaro.

Čeprav smo se izogibali glavnih cest, nas je blizu Homsa zajela sirska vojska. Odpeljali so nas v improvizirano oporišče v neki podirajoči se zgradbi za cesto. S Sandro in Amiro smo se držale tesno skupaj, naš strah je bilo mogoče otipati,

spreletavala me je zona.

Grobo, nasilno, arogantno, prostaško obnašanje vojakov je še dodatno dvigovalo napetost. Najbolj smo jih zanimale me tri, ki smo potovale same. Podajali so si nas kot lutke. Bes in gnus sta se nabirala v mojih prsah ter grozila, da bosta eksplodirala. Bilo jih je šest, poveljnik je s pohotnimi očmi pobliskaval po moji Sandri. Tresla se je, ker jo je naprej in naprej gnjavil in otipaval, bilo jo je groza, njene panične oči so iskale moje. Spraševale so, kaj naj naredi, kam naj se reši, a v mojih očeh niso našle pravega odgovora.

Bila sem paralizirana, a že v naslednjem trenutku sem se začela spogledovati z enim izmed vojakov. Kot na ukaz se je pohota vseh usmerila vame. Njihove roke so si začele lastiti moje telo, pogoltnila sem okus groze, ki se mi je valjal po ustih, ga odrinila na rob zavesti. Nisem hotela videti Amire, ki me je vprašujoče gledala s solznimi očmi in odprtimi usti, slišati Sandrinega glasnega joka, ko se je trudila znebiti voznikovega prijema in steči do mene. Poveljnik jo je brnil v trebuh, naj bo tiho. Jaz pa sem brezizrazno gledala celotno situacijo, ki se je ustvarila okrog mene. Otopelo sem opazovala zapiranje vrat, ki so nas ločile.

Stali smo si iz oči v oči. Ena proti šest. V naslednjem trenutku so planili name. Vseh šest naenkrat. Živalsko. Požrešno. Neotesano. V sebi sem kričala, si očitala, molila, prosila in hkrati preklinjala. Njih, državo, voditelja, svet in boga. A le v glavi. Telo je bilo njihovo.

Stok v daljavi me je vrnil v sedanjost. Telo je bilo trdo kot kamen, moj prijem, v katerem je bila Sandrina roka, pa jeklen primež. Njene velike črne oči so vprašujoče mežikale vame. „Vse je v redu,“ sem jo pobožala. Zaigrala sem nekaj nasmešku

podobnega, ko je preiskujoče zrla vame, dokler ni ponovno legla in počasi utonila v spanec. Jaz sem vedela, da to noč ne bom več spala.

Pogledovala sem okrog sebe. Begunsko taborišče na turški meji je bilo prepolno. Hrana je bila slaba, vode skoraj ni bilo mogoče dobiti. Prenatrpani šotori so pokali po šivih in vsak šiv je bil nova rana v naših srcih. Brezciljno smo taval po razmočenem kampu, obdanem z žičnato ograjo. Čas smo si krajšali s pogovori o predvojnem času, iz spominov smo kopali ostanke naše skupne identitete, in upiranjem pogleda na sever, kjer je bilo naše edino upanje. Svoboda. Svoboda, ki smo jo imenovali Evropa. Evropa, ki nas je zavračala. Zato smo tu, zaprti kot živali. Evropa, za katero smo le odvečno breme, človeški gnoj, ki ga hočejo pomesti s svojih pragov. A ostala nam je le ta izbira, Evropa ali smrt. Torej Evropa, pa čeprav bom čakala dvajset let.

Zmotil me je pisk telefona. »Kdo bi lahko bil?« sem v roke prijela star mobilni telefon in začela brati sporočilo. »Pridi ob osmih zvečer. M.« Srce mi je začelo biti hitreje, na tisoče misli mi je naenkrat zletelo skozi glavo. Se odpira pot v svobodo ali v pogubo? »Naj bo svoboda,« sem tiho molila in upirala pogled v spečo Sandro.

Skozi življenje sem si nabrala kar nekaj vlog – mama, žena, hči, prijateljica, diplomantka, soseda ... –, ki jim, upam, kmalu dodam še eno – pisateljica.

Sproščenost, komunikativnost in veselje so moje vrline, pisanje pa moja strast ter pobeg v globine. Takrat sem jaz jaz – iskrena, razkrita, gola. S pisanjem se očistim bremen življenja in stopim v nov dan lažja in srečnejša.

Špela Munda

Velika uspavanka za malo Petjo

Lenobno pretegnem telo na stolu, se naslonim nazaj in premerim strop. V bližnjem kotu pajek plete mrežo, ki jo je Breda prejšnji večer najbrž spregledala. Nič čudnega, revica je tik pred upokojitvijo, vid ji ne služi več, pa vendar jo zadolžujejo za večerne termine čiščenja. Še dober mesec dni jo loči od uživanja v zasluženem pokoju v njeni idilični brunarici pod Čemšeniško planino. Kako ji privoščim! Svoje utrujene roke bo lahko spočila na nežnih cvetovih pelargonij, ki ji letos menda še posebej dobro uspevajo. Pa Janez. Presrečen bo, ko bo njegova ljuba Bredica večere spet preživljala z njim, zleknjena na kavču bosta gledala resničnostno oddajo, v kateri merijo moči mladi pivovarji; po njegovih besedah bi jo moral gledati sleherni Slovenec. Zasavski predstavnik vari odlično svetlo pivo, zaradi česar mu pripisujejo precejšnje možnosti za osvojitve glavne nagrade – lastnega pivovarskega obrata.

Zasanjanost, v kateri gradim srečo nekoga drugega, razblini Metino hihitanje. Najbrž ji je Nace spet poslal eno tistih sporočil, ki so uvod v njune strastne vikende, za katere – žal in preveč podrobno – vemo že vsi, ki z njo delimo pisarno. Namrščim se. Sem mar ljubosumna na njuno ljubezensko življenje?

Mapa Prejeto v elektronskem nabiralniku hrani novo sporočilo. Ko vidim, s čigavega naslova prihaja kratek stavek *Pridi ob osmih zvečer. M*, mi zastane dih. Telo oblije hladen pot, roke odrevenijo, in čeprav na videz otrpnem, mi glavo napolni stotine misli. Ga bom res spoznala? Je končno napočil trenutek, ko bo podoba, ki sem jo enaintrideset let gradila v mislih, dobila človeško obliko? Kakšen je? Sem mu podobna? Od zadaj že.

Babica se je pred kratkim zagovorila, da je imel plosko rit, tako kot jaz. To pa je tudi ena redkih stvari, ki sem jih uspela izvedeti o njem. Kovačeve ženske imamo namreč precej nenapisanih pravil. Mednje sodi tudi, da ne načenjamo določenih tém.

Če sodim po maminih skromnih pripovedih še iz časov, ko sem bila najstnica brez zadržkov in spoštovanja do Kovačevega kodeksa, je visok, temnih las in še temnejših oči. Karakterno pa, khm, moški, ki se je otepal obveznosti in odgovornosti. *Le kdo bi lahko zapustil tako lepo in drobno deklico, kot si bila ti, Petja*, je rada ponavljala. Res, kakšen moški lahko zapusti svojega še ne tri mesece starega otroka? Kaj ga pripravi do tega, da odide? Pred čim pravzaprav zbeži? Pred kom?

Za trenutek se zazrem v brazde, ki na mojih dlaneh izrisujejo črko *M*. Pred časom sem v neki ženski reviji prebrala, da imamo tako porisani ljudje zelo dobro intuicijo in močan podjetniški duh, da smo resnicoljubni in pošteni ter da znamo vnašati prave spremembe v svoje življenje. Se moja najnovejša imenuje *oče*?

Zdrznem se. Niti spoznala ga še nisem, pa že iščem neke globlje pomene v začetnici njegovega imena in, bizarno, v črtah, ki naj bi na mojih dlaneh izrisovale črko *M*. Odpišem: *Velja, ob osmih. Petja*.

* * *

Ob petkih končam službo prej, zato mi bo ostalo dovolj časa, da pred kosilom skočim še po nakupih. Kaj obleči za prvo srečanje z očetom? Škoda, da trgovine nimajo oddelka *Je tudi vas oče zapustil že kot otroka, pa se vseeno odpravljate na večerjo z njim in ne veste kaj obleči*? S črnino ne morem zgrešiti. Pa še simbolika je ustrezna.

V bližnjem nakupovalnem središču zavijem na oddelek z elegantnimi oblačili, pograbim črne hlače in črno jopo. Ustavim se. Grem mar na pogreb? Je prav, da mu dam možnost, da pojasni, zakaj je odšel? Si jo zasluži? In kar je pomembneje – si je sploh želi? Če se je odzval na povabilo na večerjo, mu najbrž le ni vseeno. Ampak zakaj je z odgovorom odlašal več kot teden dni? In zakaj sem se ob njegovem sporočilu počutila, kot da se dogovarja za le še en sestanek? *Pridi ob osmih zvečer*, je napisal. Se torej strinja, da se dobiva pri Juvanu na Zaloški?

V kabini navlečem nase hlače in jopico, sedem na klop in podrsam po zaslonu mobitela. Novo sporočilo! Ni njegovo, Vladovo je. Posredovala sem mu recenzijo filma *Tudi sloni jočejo*, v katerem Emeka bije bitko s časom, medtem ko zbira denar za nakup zdravila, ki bi njegovemu sinu olajšalo bolečine in polepšalo zadnje dni življenja. Vlado je vsako filmsko sceno analiziral do potankosti. Čeprav se poznava šele nekaj mesecev, odkar se je pridružil našemu filmskemu klubu, me vsakič navduši s pozornostjo, ki jo namenja tudi najmanjšim detajlom. *Če bi imeli ljudje vsaj pol tako veliko srce kot Emeka, bi bil naš svet prelep prostor za življenje*, je končal sporočilo. Očitno je film ganil tudi njega.

* * *

Mama mi je uspela med kosilom natančno opisati, kako je potekal njen dan. Od likanja, kuhanja, kratkega postanka v trgovini, saj ji je zmanjkalo cimeta, do telefonskega klepeta s sestrično Mojco in šivanja gumba na mojem zimskem plašču, ki ga ne bom potrebovala še vsaj nekaj mesecev.

»Mi boš delala družbo med večernim filmskim maratonom

romantičnih komedij?« Nasmem se njeni nepopoljšljivo romantični duši. V času nosečnosti je imela obdobje, ko je dneve in noči prebirala ruske ljubezenske romane. Takrat se ji je porodila ideja, da svoji hčeri nadene rusko moško ime. Na srečo sem kasneje izvedela, da je vsaj v Bolgariji to ime žensko.

S slabo vestjo odklonim njeno povabilo, češ da se dobim z Ajdo. V strahu, da me bo zasula z dodatnimi vprašanji, se odpravim v spalnico, da bi za nekaj časa zatisnila oči. Grize me, ker osebi, ki ve za vsak moj gib, prikrižam tako pomemben življenjski trenutek. Ne gre drugače, nimam dovolj časa, da bi ji pojasnila.

* * *

Iz dremeža me vrže telefonska budilka. Proti kuhinji zakličem, ali mi lahko skuha kavo. Mamin pritrdilni odgovor ujamem, ko sem z eno nogo že pod tušem. Kako naj sploh pričnem pogovor z očetom? In, še bolj begajoče, kako naj ga ogovarjam: oče, ati, Marijan? Naj ga vprašam, ali mu je žal, da je minilo enaintrideset let, odkar me ni videl, ali raje, zakaj v tem času ni želel vzpostaviti stika?

Med srebanjem črnega poživila opazujem, kako mama na kavču išče položaj, ki bo primeren za nekajurno buljenje v ekran. Velike blazine prelaga zdaj levo zdaj desno in prestavlja noge z mizice na tla pa spet nazaj na kavč. »Kje se dobita z Ajdo?«, ji uspe najti pravi položaj.

Odgovor, da v Ljubljani, izzove pričakovano reakcijo. »Petja, veš da ne maram, da voziš ponoči. Bodi previdna, prosim.« Z nekaj besedami izrazi več skrbi, kot jo je oče v enaintridesetih letih.

Za trenutek postojim pri odprtih vratih. »Lahko noč,« zakličem proti dnevni sobi in po kratkem premoru dodam, »rada te imam!« Občutek imam, da jo izdajam, ker ji lažem, ker se za njenim hrbtom sestajam s človekom, ki jo je zapustil. Njo in mene.

* * *

Med vožnjo sem pozorna na vsako malenkost, da bi odmisllila vprašanja, ki kar ne nehajo vreti v meni. Vidmarjeva domačija ima novo fasado, pri Grošljevih je na dovozu parkiran neznani avto, lokalni vseved Franjo je našel novo žrtev, ki ji pojasnjuje, kako podlo je bilo, ko so mu v sindikatu pred dvajsetimi leti obrnili hrbet.

Iz radia prihaja melodija, v katero je ujeta ljubezenska izpoved potrtega mladeniča. Ker v samo nekaj verzih izvem več, kot je potrebno, zamenjam postajo in prisluhnem intervjuju s priznanim srčnim kirurgom. Srčne napake, ki jih s pomočjo operativnih posegov odpravljajo z vedno večjo uspešnostjo, mi ustrezajo bolj kot zlomljeno srce poeta, ki se ga očitno ne da popraviti.

Ljudje smo čudna bitja – toliko časa posvečamo tistim, ki so odšli in jim ni mar za nas, da včasih pozabimo in zanemarimo one, ki so ostali. Misel me tako presune, da zavijem na avtobusno postajališče. Sem mar nora? Zakaj se odpravljam na srečanje s človekom, ki mu očitno nikoli nisem bila pomembna? Zakaj ne preživljam večera raje z mamó, ki je ob meni že vse življenje?

Nemo strmenje skozi vetrobransko steklo prekine hupanje šoferja avtobusa, ki sem mu zasedla mesto. Naglo speljem in z roko pomaham v opravičilo. Krenem naprej in se bodrim, da

zmorem.

* * *

Zapeljem na prosto parkirno mesto tik ob vhodu v restavracijo. Z devetimi koraki dospem do vrat in vstopim na prizorišče, ki sem ga skrbno izbrala za tako pomemben dogodek.

Restavracija je prostorna in okusno opremljena. Všeč so mi fotografije tiskarskih strojev, naprav in orodij, ki nakazujejo, da je pred stoletjem ali več tu stala tiskarna. Na eni izmed okenskih polic uzrem celo zvitke pergamenta, pa črnilo in pero.

Sedem za manjšo mizo ob oknu in komaj uspem sleči jakno, že pristopi natakak. »Limonado bi, prosim. Z jedilnim listom pa lahko še malce počakate, pričakujem družbo.«

Pet minut čez osem. Zamuja. Da bi delovala čim manj nervozno, ko bo vstopil, potegnem iz torbice revijo o filmu in jo prelistam, čeprav sem v njej že prebrala vse članke in recenzije. Še enkrat prebiram *Almodovarjeve ženske*, pa *Borutovih top 10* in *Po filmu – film!* Pogledam na uro. Pol devetih. Pomignem natakakrju in ga vprašam, če je v zadnje pol ure v lokal vstopil moški poznih petdesetih let. Tolažeče mi odgovori, da gospod verjetno samo grdo zamuja, ker je petek in v mestu gneča.

Ponavljam si, da bo prišel, čeprav nič več ne verjamem. Sem res mislila, da se bo prikazal? Je bilo sporočilo sploh namenjeno meni? Spet ta ugibanja in opravičevanja, ko pa je povsem jasno, da mu je vseeno zame.

Ura je devet. Pokličem natakakrja in poravnam račun. »Žal mi je, da ste čakali zaman. Pa lep večer in lahko noč želim,« me s prijaznimi besedami pospremi do vrat. Z devetimi koraki dospem do avta in se odpeljem domov, k mami. Vozim hitro, kot

da lahko tako uidem bolečini, ubežim mislim, ki so temnejše kot moja nova oblačila.

* * *

»Zgodnja si! Se je Ajdi mudilo?« Ne najdem odgovora. »No, ljubica, pridi sem in pokramlajaj z mano.«

Zdi se mi, da čevlje sezuvam že celo večnost. Pot do kavča še nikoli ni bila tako dolga. »Kakšna pa si? Petja, kaj se je zgodilo? Saj si čisto bleda!« Brez besed sedem na kavč in se zazrem v televizijski ekran, čeprav ne opazim niti, ali je vklopljen ali ne. Mama medtem vstane in se začne prestopati. »No, govori že vendar. Skrbi me!«

Po nekajminutnem stopicanju počepne predme, mi položi glavo na kolena in se nasloni nanjo, da čutim, kako mi njena topla sapa prodre do kože. Zatem me pogleda v oči in prične peti uspavanko, ki jo je sestavila zame, ko sem bila še majhna.

*Detece malo, zdaj bo zaspalo,
do zgodnjega jutra moči bo nabralo.*

*Ko sonce vzide, ji lička pogreje –
materi Petja tedaj se nasmeje.*

Oblijejo me solze. »Da-danes nisem bila zmenjena z Ajdo.« Premolknem. »Dobiti bi se morala z očetom, a se ni prikazal.«

Mama prebledi. »Petja ... kaj vendar govoriš?«

Povem ji, da sva se za srečanje dogovorila prek elektronskih sporočil, da sem njegov naslov našla na spletu. »Vem, za katero gradbeno podjetje dela, saj se je sosed zadnjič zagovoril, da ga je videl v eni izmed pogovornih oddaj. Ljudje vedo zanj, mama, Kovačeve smo tiste, ki se delamo, da ni nikoli obstajal.«

»Ah, Petja, ni čisto tako. O njem ne govorimo, ker ni česa

povedati. Žal mi je, da si danes to izkusila na lastni koži. Skuhala ti bom čaj, da se malce pomiriš. Jutri pa se pogovoriva, velja?»

Spet se počutim staro sedem let, ko sem z vročino in kašljem kraljevala na kavču, ki je bil tistih nekaj dni samo moj. Spijem čaj in se odpravim v posteljo. Zaspim v trenutku.

* * *

Dobro razpoložena se prebudim šele ob pol enajstih, kot da bi breme in bolečino prejšnji večer izjokala na kavču. Namenim se v kuhinjo, da bi si skuhala kavo. Mama iz pečice vleče pekač, poln svežih čokoladnih rogljičev. Z njimi je vselej čudežno pozdravila odrgnjeno koleno male deklice ali zlomljeno srce pubertetnice. Preverjenega recepta se drži tudi tokrat.

»Petja, glede včeraj ... Zaslužiš si, da ti iskreno odgovorim na vprašanja o očetu.«

»Ko se ni prikazal, je sam odgovoril na večino vprašanj. Neumno je bilo, da sem pomislila, da bo prišel. Neumno, da sem sploh predlagala srečanje ... Kaj bo za kosilo?» se ji nasmehnem.

Med pogovorom o tem, kaj bova kuhali, odpišem Vladu in ga hkrati povabim v kino. Uro kasneje dobim odgovor. *Ob osmih te pridem iskat. Vlado.*

Nasmehnem se. Pravi moški se podpišejo s celim imenom.

Ker je od mojih prvih zapisov velikih tiskanih črk, povezovanja le-teh v (bolj ali manj smiselne) besede in kasneje stavke, pa tudi pisanj na zahtevo raznoraznih učnih načrtov, minilo že precej časa, ljubezen do slovenske pisane besede pa je ostala tudi po končanem šolanju, sem se odločila, da znova pričnem z zlaganjem besed – tokrat za lastno veselje. No, pa tudi zato, ker mi bo kot zgodovinarki prišlo še kako prav, če bom znala svoja dognanja tudi ubesediti.

Čeprav se v prostem času še vedno rada vzpenjam na vrhove ali spuščam v objem filmskega platna, se trudim postavljati pisanje ob bok svojima hobijema.

Zala Rozina

Pod drevesom

Opazim jih s koticom očesa, pa vendar razpustim svoje misli, da se spontano prelivajo v mojem malem mehurčku. Belina ploščic pod mano me straši, zato jo mirno okrasim z raznobarno paleto občutkov. Posedim. Vzajem si čas. Ne, ne vzajem ga, čas sam pristopi k meni in se mi meštra med nogami, leno se podrgne obme in nato zvit v klopčič zaspi na stopalih. Preveč časa, preveč prostih trenutkov, za katere si moram izmisliti, kaj bom z njimi, da me ne popade dolgčas.

Zopet opazim ostale. Oni so si vzeli čas zame. Iztrgala sem ga iz njihovih natrpanih urnikov in jih nehote prisilila v monotono prisotnost moje sobe. Premaknem se bližje roba postelje, da z nogami pomaham belim ploščicam. Predstavljam si mrzel sprejem, ki ga bom deležna, hladen občutek stika moje kože z njihovo gladko spolzkostjo, ki se bo počasi plazil višje in višje, pod spalno srajco, navzgor in v srce. Nasmehnem se lastnemu dramtiziranju in se z rokami oprem na mehko vzmetnico. Ostalim namignem, da je bilo njihovo žrtvovanje smiselno – *končno bo vstala*.

Iztegnem desno nogo. Skoraj se že dotaknem tal, igram se z mislijo, da bi zavpila in omahnila nazaj na mehko blazino. Tako je bilo zadnjič, in ni bilo po moji volji. Tokrat želim sama voditi razpletanje; za umik pod rjuho sem prepričana, da bi me telo ubogalo. Opazujem svojo tanko nogo in dvomim v uspešnost načrta, ki mi ga ponuja. Zanihala bom in padla na tla. Izgubila nadzor nad situacijo. Ploščice me bodo zopet premagale.

V zameno za blede kožo, ki se bo morda preganila pod čudnim kotom in dopustila okrvavljeni kosti pogled v zunanji

svet, mi periferni vid ponudi preučujoče obraze. Oči, usmerjene v mojo kartoteko, zapiske, izvide. In njegove oči, prodorne in resne, pa vendar tople in mehke, ki se sprehajajo po meni. Zmehčane poteze starejšega od mož v haljah ponujajo iskreno prijaznost, ki jo potrjuje njegova roka, iztegnjena proti meni. Skoraj se že dotakneva, konice njegovih prstov že okušajo temperaturo mojih potnih dlani in se oblikujejo v močan prijem, pripravo na poteg iz sedečega položaja v neodvisno stajo. Še sekunda in staknila se bova, obremenila bom svoje noge in preizkusila, ali bom še kdaj v življenju gotova pri svojih korakih.

Le dih preden lahko sama začutim grbančaste blazinice njegovih mesnatih prstov, sunkovito umaknem svoje roke in jih preusmerim na hladno kovino posteljnega ogrodja. Ne potrebujem njegovih dlani, bedne pomoči pri golem vstajanju, svojo nogo potrebujem! Vstanem! Grdo se pogledam, ko me zbode in kleknem, a vseeno odrinem isto varnostno kletko njegovega telesa, ki se še vedno neprizadeto trudi ... pomagati. Medtem ko vzdržujem brezbrizen obraz, bolečina kaplja v moje vidno polje. Ko zberem moči za poskusen korak, ne vidim več skoraj ničesar, le pikčasto temo, ki jo meša vrtenje v glavi. Črno, sivo, rjavo. Vsaj belino sem izpodrinila. Z nogo na slepo zvrtničim zrak in se prevagam nanjo. Obstanem. Dvignem ud. Ga obtežim. Obstanem. Dvignem, obtežim, obstanem. Dvignem, obtežim, obstanem, dvignem, obtežim, obstanem, DVIGNEM, OBTEŽIM, OBSTANEM! Oklenem se podboja, počivam in čakam, da se srčni utrip ustali in oblike sobe prodrejo nazaj v moj pogled. Rumena sončna svetloba, bele ploščice in halje, modra posteljnina. Tukaj sem, imam jih! Vprašanje pa ostaja: imam še kaj drugega?

»Torej lahko ...?« ciljam na človeško kletko.

»Lep dan je. Bi radi pobegnili bolniški sobi?« Model vsaj nekaj razume. Hvaležno pokimam. V upanju, da se bo držal najinega dogovora, počakam, da nadaljuje. »Vendar ne predaleč. Držite se parka.«

Z očmi premerim razdaljo do postelje, kjer sem pustila svojo jopico, in razmišljam, ali je vredna neizmerne napora petih korakov. Prekolnem uslužbenca, ki se lahkotno sprehodijo mimo mene, in se izmučena sesedem na invalidski voziček, ki ga je pripravil prijazen moški z mehкими očmi. Boleča noga me pripravi, da v njegovi toplini najdem zgolj še ostanke pomilovanja, zato jezno pograbim za kolesa in odovinkam stran.

* * *

Opazim jo takoj, gledam, kako se njena postava svetlika na robu ovinka in migota med visokimi vejami, ki jo skrivajo pred neizkušenimi očmi. Prihaja, kakor je v tridesetih letih prejšnjega stoletja stopala Judy, ki je prišla objokavat svojo starost. Zgrbljena kakor starka, počasna kot ranjena žival in čudno majajoča se v hecnem punktiranem tempu korakov. V tem smislu podobna šepavemu korakanju Johna, ki mu je vojna odnesla razsodnost in ravnotežje, saj je z rokami segal proti mojemu deblu in naslanjal svojo težo na moje korenine. John in Judy sta mrtva že več kot pol stoletja ... Kdo si?

Dokler ne dospe do mene in se pomudi pri razgledu, ki ga skrivam za mogočnimi vejami, poslušam šumenje njenega počasnega stopanja. Desna noga iz prašnih odpadlih listov izvabi plašen šušljaj, na levo pade, da s svojim raskavim odsekom uduši prijetno šelestenje gozda. Stisnjenih pesti niti ne skriva pred svetom, temveč z njimi odrezavo maha in – najverjetneje – lovi

ravnotežje. Prepletene prste razpre zgolj zame, ko skoraj pade v moje naročje, se ulovi na hrapavem deblu in odškrtno delček mojega ljubja. Av, neznanka.

Dolgo zgolj obstajava v tišini. Medtem ko čutim, kako se moja ranica na deblu celi z gosto smolo, se njena šele odpira, topla kri prekrvavi čez zgrbančeno krasto in nežno proseva preko večslojne preveze na nogi. Roza je, punca, jo spomnim. Ne sliši. Ljudje večkrat ne slišijo. Z očmi sunkovito bega po prostoru, njen oprijem postaja vse močnejši, namesto napetih blazinic prstov vsake toliko časa začutim kratke zbodljaje njenih ostrih nohtov. Menda mi ne bo v svoji nestanovitnosti izpulila še nekaj ljubja. Neumnost spoprijemanja s težavami je pri ljudeh res neizmerna. Kaj boš, neznanka, naj bom tvoja rama za jokanje ali boksarska vreča, ali se preprosto ne moreš odločiti in bi oboje? Raje sem imel šepavega Johna, on je vsaj vedel, kaj hoče.

Od silnega majanja, ihtenja in porabljenih energije za vzdrževanje besnega pogleda se sesede v travo. Av, moja korenina, še vedno sem tu. Zatuli, da gozd še vedno odmeva njeno tegobo, vendar skupaj s ponikanjem popačenega glasu usahne tudi njeno potresavanje. Počasi spusti ramena in me pogleda. Dotakne se ene izmed nižjih vej, da mi s trdnostjo prijema predaja neskončno bolečino, potrebo po opori. Fizično trpljenje zaradi svoje nove invalidnosti. Želim ji pokazati vsekan napis na zadnji strani svojega debla, kako boleča izkušnja še vseeno dopušča obstoj tako močnega drevesa. Vendar opazim, da njena preveza postaja temno rdeča. Odvržem želod, da za njim odsotno pobrska po travi in spusti pogled. Vem, da ugleda kri in se prestraši, saj se skobaca na tla in se s svojo smešno racajočo hojo spoji z daljavo.

* * *

Štejem. Korak. Še eden. Še eden. Samo še tale, pa počijem. Samo še deset in bom pri svojem vozičku. Tokrat se ne razpustim po prostoru, vendar me resno zavedanje bolečine prisili v oženje zavesti na moje edino opravilo. Hojo.

»Zdravo,« me momljanje sunkovito potegne nazaj v realnost. Njegovo realnost očitno, saj je moja trenutno preboleča za izgubljanje energije z odvečnimi besedami, namenjenimi neznanecem. Zledenim ga s pogledom, da za trenutek šokirano obstane na mestu. Kratki rokavi razkrivajo napete roke, prsne mišice ukrivljajo njegovo športno majico. Prekolnem ga, v mislih ga pobruham z žaljivkami, utopim v svoji jezi in obežim s kamni, da nikoli več ne ugleda površja! Kako lahkotno se premika, kako gradi športno postavo s svojimi sprehodi, medtem ko jaz pozabljam na lepoto pokrajine in se koncentriram zgolj na svoj bedni korak. En korak, pa skoraj krepnem od zadihanosti, medtem ko on z veselim tempom urezuje svojo potko v naravo. Popolnoma zdrav, prav nič mu ne manjka, medtem ko naj se jaz pasem na zadovoljstvu, ki mi ga je dalo dejstvo, da sem danes po dolgem času zopet uspela vstati in obstati? Korakam naprej.

* * *

Kako raje bi bil ti. Daj, zamenjaj se z mano! Namesto mrkega pogleda si nadeni moj obraz, dolge lase postrizi na vedno razmršeno kratko frizuro, prestavi se vame. Naredi mi prostor v svojem telesu in umu, naj sedem vate, naj bom jaz tisti, ki zdajle gleda, ampak ne vidi vsega ... Ničesar. Sva zmenjena? Zamenjana? Jeza te bo minila. Spolzela kakor dežne kapljice

popadajo s spomladanskih listkov bohotnih dreves in se utopijo v blatu. Kmalu bo sonce. Posvetilo bo tudi nate. Kje se potlej nahajaš? V svetu, katerega edina pomembnost leži v hoji. Koncentriraš se zgolj na korake. Vaja ti zagotavlja napredek, trdnejšo stoji. Bolečino poplakneš s tabletami. V tvojem svetu ni prostora za nič drugega, napolnjuje ga skrb za stopanje. Namesto tebe bom premagoval fizično trpljenje, če se boš ti medtem spravila z mojimi mislimi. Pomagaj mi jih zakriti onstran zavesti, samo za minutko, da me brezskrbno pahne v spanec. Vrni mi jo ali pa spomine nanjo vzemi za vedno! Ne strmi vame, invalidka, ker sva si enaka kot dvojčka, le da znam sam skrivati svoje krvave madeže!

Korakam naprej.

* * *

Tudi tokrat bo enako. Njegove roke se me bežno dotaknejo, nalahno oplazijo hrapavost izboklin, izkusijo obliko temnega lubja. Kakor po nesreči se dlani odprejo in močni prsti nezavedno drsijo gor in dol, rišejo majhne krogce, se spletajo in zopet razhajajo, ostajajo na sprednji strani debla, kakor da bi jih nevidna sila vlekla v namišljeni kvadrat. Čelo prisloni obme in čutim, da zanj postaja nevzdržno, ulovim tresljaje njegovih rok in mu prišepnem, da se lahko v celoti nasloni name. Močnejše, odločnejše, kot naučeno se iztrga sprednji strani in sunkovito zdrsi na zadajšnjo stran debla. Obmiruje. Pustim ga, da čaka. Da se pripravi. Umiri. Blazinice počasi zdrsijo višje in jo najdejo, vsekano brazgotino. Potujejo po njeni izbočeni ukrivljenosti, sledijo starim črkam. Sledijo spominom? Verjetno jih besede prinašajo veliko.

"Pridi ob osmih zvečer. M."

Je prišla? Se ni prikazala?

Bo prišla, se ne bo prikazala, sem razmišljal takrat. Najprej sem ga preklel, seveda, ko se me je lotil z žepnim nožkom, vrezal sporočilo, da sem zakrvavel po njegovih dlaneh. Če mi ne bi bil tako pri srcu, bi mu privoščil. Kako se je vse spremenilo, sedaj on krvavi po meni. Vendar se me je dotaknil v srce, ne z noževo konico, njo sem zadržal na zunanji strani lubja, temveč s svojim milim pogledom čistega pričakovanja.

Seveda me je njegova izbranka ugledala, šolska ekskurzija je potekala po vnaprej določenem urniku in napis sem ji prenesel kot najopaznejše drevo, dotikajoče se gozdička, pa vendar v začetku čistine. Verjetno ji je že prej namignil, naj opazuje okolico, saj sem v njenih očeh, ko ji je pogled še taval v oblakih, opazil drobna, zvedava sončna žarka. In ko me je zares pogledala, sta se zaiskrila v dva mala sončka. Razumela je in me z nežnimi ročicami otroške kože nalahno pogladila po na novo pridobljeni vrezni. Toplota se je prelila po mojem deblu, da so listki tiho zašepetali od ugodja. In ob osmih zvečer sem čutil neizmerno izpolnjenost, da sem ju pomagal zblížati. Bila sta kakor eno; primerka, ki sta že dolgo stala na pragu skorajšnjega srečanja in čakala, da ju življenje naplavi bližje. In pod mojo krošnjo, prav tu, na začetku jase, sta se njuna sramežljiva mehurčka končno dotaknila.

Kasneje sem spoznal, da punca sončna žarka ni prižgala zaradi pričakovanja skrivnega sporočila, da je takšna njena vsakdanja slika. In še kasneje me je zadelo, da niti ni več punca, ampak ženska. Partnerica, še vedno zvesta svoji otroški zaljubljenosti. Zrasla sta v par, nato družino, ki je odhajala in se znova vračala s svojim odzvanjajočim smehom brezskrbnega

zavedanja vse dobrote življenja. Se zameglila v daljavo in s svojo energično prisotnostjo vnovično izstopila iz pokrajine. Dokler jih ni bilo več.

In naslednjič je prišel sam. Ni se me dotaknil, nemo je gledal. Postal sem tarča kostanjev, palic in blata, ki so leteli vame. Po tej fazi je začel iskati napis in se ga vsakič zbal dotakniti. Kasneje sem brisal njegove solze, sedaj pa mu zgolj pomagam obstajati. Po rutini iskanja vrezanih besed poskušam ublažiti tiho ihtenje, da se skupaj pomudiva pri veselih spominih, ki so bili stkani tukaj. Opazujem, kako sedi na travi in se naslanja name s težo, ki zagotovo presega njegove kilograme. Tako vsak dan začutim velikost njegovega bremena in slepo ugibam, kaj se je zgodilo ostalim. Njega ni treba opominjati na temno rdečo, prekrvavljeno prevezo, saj je okus trpkega žalovanja in surove krvi ves čas prisoten v zraku. Njegovi obliži so zgolj spomini in rana ostaja skrita površnim pogledom. Fizično trpljenje invalidke, njegovo psihično trpljenje. Morda bi moral tudi njiju povezati, mogoče si lahko pomagata. Si imata veliko povedati. Misel odženem, saj vnovič čutim njegovo hlipanje in vem, da je zanj mnogo prepozno, ni ga več moč približati še komu. Razen če lahko golo upanje pomaga narediti čudež ...

Premika se. Pomagam mu vstati, skrijem napis, da ga ne pahnem v vnovično žalovanje, in se poslovim do naslednjega dne, ko bo zopet lahko prilebdel po potki in trdno usekal v poden svoje realnosti.

* * *

Opazim jih s koticom očesa, opazim belino gladkih ploščic, svojo nogo, tokrat okrepljeno, in blede kožo, ki jo obdaja.

Opazim njihovo prisotnost in njegovo mehko. Njegovo roko, ki zopet moli proti meni. Sežem vanjo. Potegne me v stoječ položaj. Korakam po sobi. Korakam do parka. Do drevesa. Usedem se v travo in naslonim na deblo. Za seboj zaslišim premikanje in se ozrem.

»Zdravo,« mi reče.

Obstanem, preučujem njegovo zgledno zunanost, iz navade iščem prevezo, vendar najdem zgolj njegove globoke, temne, skrivnostne oči.

»Zdravo,« šepnem.

Pisanje mi pomeni barvit umik iz sive rutine, igranje z besedami, njihovo zvočnostjo in barvno paletu pomena. Pobeg v prostor, kjer se lahko prosto izražam in ne omejujem s pravili vsakodnevnega življenja. Ta način ekspresije si želim razvijati še naprej.

Maša Mlinarič

Zahvala

Izdaja zbirke kratkih zgodb *Pridi ob osmih zvečer*. M. predstavlja pomemben mejnik na naši pisateljski poti. Ob tej priložnosti bi se zato rade zahvalile vsem, ki so nas pri tem spodbujali, nam pomagali s strokovnimi nasveti in omogočili, da je naša velika želja postala resničnost.

Hvala mentorju Romanu Rozini za nesebično predajanje znanja in izkušenj ter strokovne napotke, s katerimi nas je usmerjal ves čas trajanja tečaja kreativnega pisanja. Hvaležne, ker smo se lahko učile od pisatelja, ki svoje delo opravlja s srcem in tolikšno predanostjo, se veselimo našega nadaljnjega sodelovanja.

Mladinskemu centru Trbovlje in idejnemu vodji literarnega ustvarjanja Mitji Adamljetu gre zahvala za organizacijo tečaja in izdajo zbirke. Mitji hvala tudi, ker je prisluhnil našim predlogom in omogočil, da bomo z našimi ustvarjalnimi družinami lahko nadaljevale v sklopu tečaja in literarne skupine.

Hvala Nini Jamšek, ki je skrbela, da je naše delo potekalo nemoteno in da smo se v Mladinskem centru Trbovlje vedno počutile dobrodošle. Če nas je Roman hranil z besedami in napotki, je Nina prav gotovo zaslužna, da smo med okrepcilnimi odmori nabirale tudi fizične moči za nadaljnje ustvarjanje.

Na koncu, a ne nazadnje, izrekamo zahvalo tistim, ki nas navdihujejo in nam stojijo ob strani – partnerjem, družinam in prijateljem.

Srečno,

Pisanice

Trbovlje, februar 2017

Mladinski center
Trbovlje